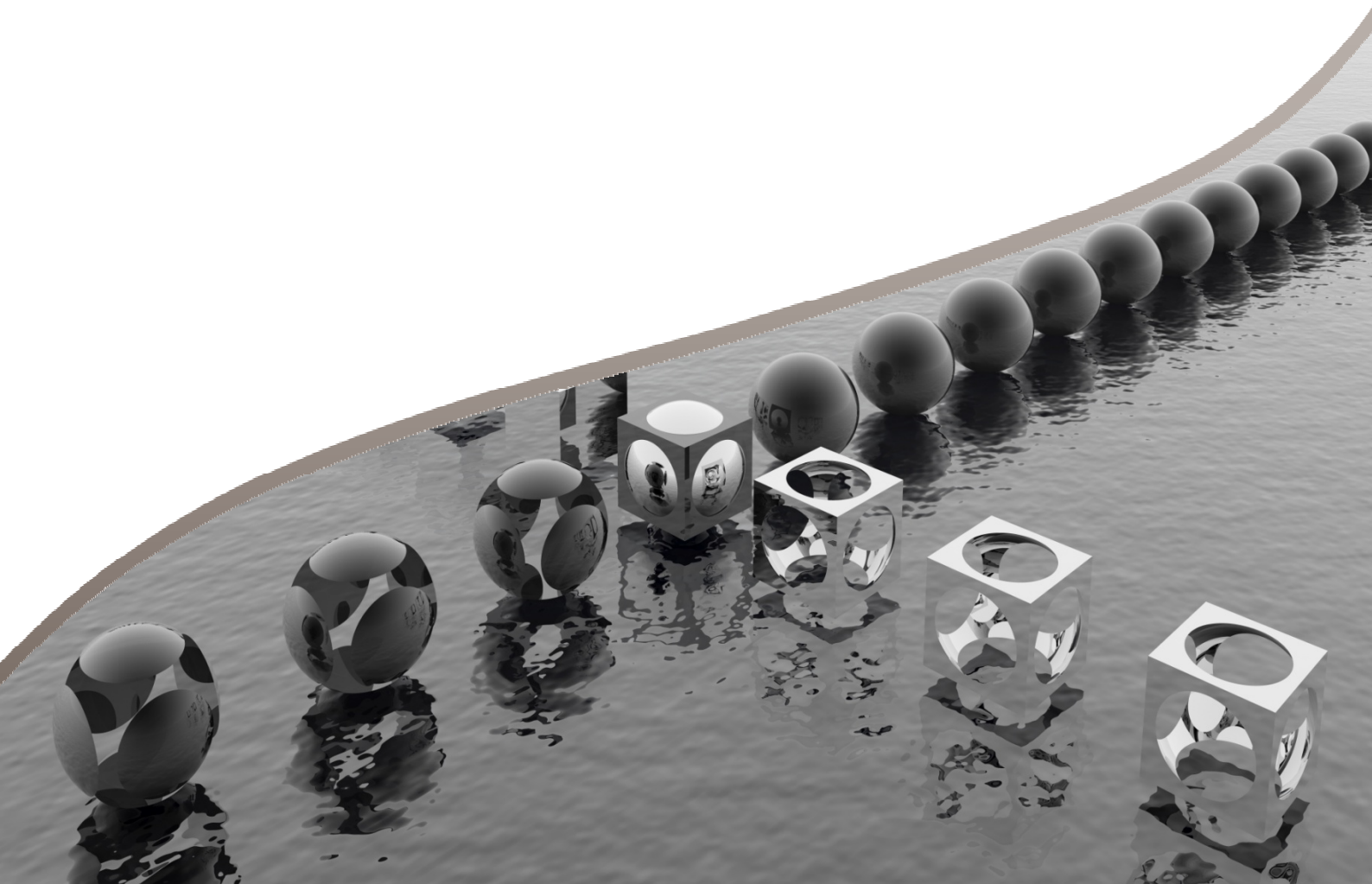

Interoperabiliteit binnen en tussen sectoren

Verkenning voor het Forum Standaardisatie naar
e-dossiers, verwijzindexen en registers

23 november 2010

Datum:

23 november 2010

Referentienummer:

10.0359KE

Voorwoord

Dit rapport is het resultaat van een verkenning naar interoperabiliteit issues in relatie tot e-dossiers, verwijzindexen en registers in Nederland. De verkenning maakt inzichtelijk hoe het speelveld en de directe omgeving er uitziet, welke activiteiten er worden uitgevoerd, welke werkwijze en hulpmiddelen worden toegepast en welke kansen en bedreigingen er zijn.

Doel van het rapport is om een bijdrage te leveren aan de verdere operationalisering en concretisering van de 'interoperabiliteitsagenda' en om aanknopingspunten te bieden voor concrete acties die van belang zijn voor de verdere ontwikkeling van de dienstbare overheid.

Het terrein voor het onderzoek is vooraf niet scherp afgebakend. Daarom begint het rapport met een vogelvlucht over de belangrijkste maatschappelijke sectoren en beschrijft welke samenwerkingsvormen er zijn en op welke wijze het daarbij behorende hergebruik van gegevens is gerealiseerd.

Daarna zoomt het rapport in op een selectie van samenwerkingsverbanden. Het rapport beschrijft voor deze verbanden de situatie rondom interoperabiliteitsissues en geeft aandacht aan samenwerking over sectorgrenzen heen.

De verkenning sluit af met een overzicht van bevindingen en aanbevelingen voor vervolgactiviteiten.

Het is voor het eerst dat een overzichtsstudie heeft plaatsgevonden naar e-dossiers en verwijzindexen. De studie heeft dan ook een grote hoeveelheid informatie opgeleverd, maar is tegelijkertijd zeker niet uitputtend. Het is nadrukkelijk een aanzet tot ordening en verdieping. Het onderzoek toont aan hoezeer interoperabiliteit en gegevensuitwisseling momenteel op de agenda staan. Veel winst is te halen uit het leren van de ervaringen van de diverse sectoren die in de afgelopen jaren succesvolle oplossingen hebben gevonden. Zij hebben veel tijd en energie gestoken in deze initiatieven, die al werkende weg steeds beter zijn geworden. Sectoren die nog in de beginfase staan van deze ontwikkeling kunnen veel profijt hebben van opgedane ervaringen en reeds ontwikkelde technische oplossingen. Dit bevordert tevens de standaardisatie, wat toekomstige koppelingen tussen initiatieven vergemakkelijkt als de wens zich daarvoor aandient.

Dit rapport is opgesteld door Capgemini Consulting in opdracht van het Forum Standaardisatie. Bij het opstellen van het rapport is gebruik gemaakt van diverse openbare bronnen en rapporten en van de uitkomsten van twaalf interviews. In een ronde tafel sessie is door diverse experts meegedacht en bijgedragen aan de verkenning. Concept versies van dit document zijn besproken met medewerkers van het Bureau Forum Standaardisatie en de begeleidingscommissie die door het Forum Standaardisatie voor dit onderzoek is ingesteld. Wij willen langs deze weg iedereen die heeft bijgedragen aan dit rapport daarvoor hartelijk danken.

Inhoud

MANAGEMENT SAMENVATTING.....	7
1 WAAROM DEZE VERKENNING EN DE AANPAK.....	13
1.1 Aanleiding voor het onderzoek.....	13
1.2 Opdrachtformulering.....	13
1.3 Visie op de opdracht.....	13
1.4 Aanpak.....	15
2 HET LANDSCHAP VAN E-DOSSIERS, VERWIJSINDEXEN EN REGISTERS IN VOGELVLUCHT.....	17
2.1 Inleiding.....	17
2.2 Sectoren.....	17
2.3 Basisregistraties.....	18
2.4 Gezondheidszorg.....	19
2.4.1 Elektronisch Patiënten Dossier (EPD).....	19
2.4.2 Registers in verband met zorgverleners.....	21
2.4.2.1 Zorgverzekeraars.....	22
2.4.3 AWBZ-zorg.....	22
2.4.4 Jeugdgezondheidszorg.....	22
2.5 Welzijn en overige zorg.....	23
2.5.1 Maatschappelijke Ondersteuning.....	23
2.5.2 Jeugdzorg.....	24
2.6 Onderwijs en Wetenschap.....	27
2.7 Werk en Inkomen.....	28
2.8 Natuur, Landschap en Landbouw.....	30
2.9 Omgeving, Verkeer en Vervoer.....	30
2.9.1 Omgeving.....	30
2.9.2 Verkeer en Vervoer.....	32
2.10 Belastingen en Douane.....	32
2.10.1 Belastingen.....	32
2.10.2 Douane.....	33
2.11 Justitie, Openbare orde en Veiligheid.....	34
2.11.1 Justitie.....	34
2.11.2 Rampen en crisis.....	35
2.12 Openbaar bestuur.....	35
3 E-DOSSIERS, VERWIJSINDEXEN EN REGISTERS OVER NATUURLIJKE PERSONEN NADER BESCHOUWD.....	37
3.1 Toelichting van de gemaakte keuze.....	37
3.2 Interoperabiliteit vereist actie op drie niveaus.....	39
3.3 Kenmerken van de bedrijfsarchitectuur.....	41
3.3.1 Organisatie.....	41

3.3.2 Diensten en services	42
3.3.3 Processen	43
3.4 Kenmerken van de Informatie architectuur	45
3.5 Kenmerken van de technische architectuur	48
3.6 Overige kenmerken	48
3.7 Bevindingen en conclusies	49
4 INTEROPERABILITEIT TUSSEN SECTOREN	53
4.1 Inleiding	53
4.2 Intersectorale gegevensuitwisseling	53
4.3 Intersectorale interoperabiliteit: aandacht voor standaardisatie bij regionaal en lokaal ontwikkelende interoperabiliteit	54
5 BEVINDINGEN, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	57
5.1 Bevindingen in relatie tot het totale speelveld	57
5.2 Bevindingen in relatie tot voorzieningen met betrekking tot personen	58
5.3 Succesfactoren	58
5.4 Architectuur en standaarden	59
5.5 Bevindingen inzake interoperabiliteit tussen sectoren	59
5.6 Conclusies en aanbevelingen	60
6 BIJLAGEN	63
BIJLAGE A:	64
A.1 Geïnterviewden	64
A.2 Literatuurlijst en bronvermelding	65
A.2.1 Literatuurlijst	65
A.2.2 Geraadpleegde bronnen en websites per dossier	65
A.3 Afkortingenlijst	70
BIJLAGE B: OVERZICHT VOORZIENINGEN	73

Management samenvatting

1. Aanleiding

Invulling geven aan interoperabiliteit is essentieel voor een dienstbare en effectieve overheid. Immers zonder samenwerking en gemeenschappelijk gebruik van gegevens worden de administratieve lasten ondragelijk, komt de kwaliteit van de dienstverlening in het gedrang en raakt de burger het spoor bijster. Binnen de publieke sector zijn er daarom veel initiatieven zoals e-dossiers, verwijsindexen en registers om interoperabiliteit vorm te geven. Het Forum Standaardisatie wil hierin meer inzicht krijgen. Dit rapport gaat in op de volgende vragen die het Forum Standaardisatie in dit verband stelt:

1. Welke e-dossiers, verwijsindexen en registers (kortweg: voorzieningen) zijn er, wat zijn de belangrijkste kenmerken en in welk opzicht onderscheiden zij zich van elkaar?
2. Zijn er relaties tussen de verschillende voorzieningen van verschillende sectoren die worden gerealiseerd voor wat betreft de uitwisseling van gegevens of zijn die in de nabije toekomst te verwachten?
3. Zijn er belemmeringen (te verwachten) bij de uitwisseling van gegevens tussen de verschillende voorzieningen van verschillende sectoren, hoe kunnen deze vermeden en/of opgelost worden en welke rol kan het Forum Standaardisatie daarbij spelen?

Zoals in het rapport nader wordt toegelicht zijn er verschillende oplossingen voor het realiseren van interoperabiliteit. Deze allemaal als vormen van e-dossiers te zien blijkt tot misverstanden te leiden. In deze managementsamenvatting zullen we naast de afzonderlijke benamingen daarom de term voorzieningen hanteren.

2. Onderzoeksaanpak

Het onderzoek heeft een verkennend karakter, e-dossiers, verwijsindexen en registers in verschillende maatschappelijke sectoren worden daarom 'in vogelvlucht' beschreven. Meer in het bijzonder krijgen die voorzieningen aandacht waarbij natuurlijke personen onderwerp zijn van dienstverlening of zorg. Deze brede verkenning is uitgevoerd door bureauonderzoek en het raadplegen van externe en interne (Capgemini) deskundigen. Tevens zijn twee e-dossiers en één verwijsindex nader in beeld gebracht onder andere door interviews met direct betrokkenen: het Digitaal klantdossier (DKD), het Elektronisch leerdossier (ELD) en de Verwijsindex risicojongeren (VIR). In een ronde tafel sessie zijn thema's nader belicht en uitgediept.

3. Overzicht van de initiatieven

Een vogelvlucht over de publieke sector laat een scala aan e-dossiers, verwijsindexen en registers zien waarin organisaties binnen sectoren, zoals gezondheidszorg, werk en inkomen, onderwijs, justitie, ruimte en verkeer en vervoer aan samenwerking en gemeenschappelijke gebruik van gegevens vormgeven. Een nadere beschouwing van de voorzieningen waarbij natuurlijke personen (en niet

bedrijven of gebouwen) onderwerp van dienst- of zorgverlening zijn betreft de sectoren gezondheidszorg, welzijn en overige zorg, werk en inkomen, onderwijs en wetenschap en justitie, openbare orde en veiligheid.

De analyse van de diverse e-dossiers, verwijzindex en registers in deze sectoren toont de volgende overeenkomsten:

1. Een gezamenlijk maatschappelijk doel is in alle gevallen de drijvende kracht achter de realisatie van de voorzieningen. Zonder het gezamenlijke doel en het politieke en maatschappelijke erkenning ervan, zouden deze niet zijn ontstaan.
2. Wetgeving speelt een bepalende rol bij het invoeren van structurele aanpassingen en doorvoering van standaarden die nodig zijn om de beoogde interoperabiliteit te realiseren. Wetgeving bevestigt de noodzaak van interoperabiliteit en faciliteert, indien goed doordacht, de introductie van de daarvoor noodzakelijke standaarden.
3. Interoperabiliteit is zeker niet alleen een vraagstuk van gegevens en techniek. Een goede veranderkundige aanpak met aandacht voor de meerwaarde voor alle betrokkenen en het goed borgen van privacy aspecten is essentieel. In dit verband wordt ook veel aandacht gegeven aan de (organisatorische) aansluitvoorwaarden.
4. Basisregistraties die onderdeel uitmaken van het stelsel van basisregistraties en waarvan het gebruik wettelijk verplicht is, worden breed toegepast of gaan dat worden. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan hergebruik van kerngegevens en daarmee aan de interoperabiliteit.

De voorzieningen die ontwikkeld worden om samenwerking en de gegevensuitwisseling in dit kader concreet in te vullen zijn heel verschillend van opzet. De diversiteit is terug te voeren tot de volgende kenmerken:

- De opslag van gegevens: bijvoorbeeld centraal of juist decentraal in de bronsystemen;
- Het type gegevens: bijvoorbeeld inhoudelijke dossierinformatie of alleen signalen;
- De toegang tot en uitwisseling van gegevens: bijvoorbeeld toegang tot een centraal dossier, push en pull, overdracht van gegevens via berichten;

De ontwerpkeuzes kunnen op alle kenmerken anders zijn. De nadere analyse toont echter twee dimensies die bij deze keuzes een centrale rol spelen. De eerste dimensie betreft de organisatorische kenmerken van de samenwerking. Het gaat dan bij voorbeeld om de mate waarin de instanties die de samenwerking aangaan professioneel gezien dicht bij elkaar liggen en of het overheidsorganisaties zijn of private instellingen. Bijvoorbeeld gezondheidszorg of justitiepartners onderling. De tweede dimensie betreft de privacy gevoeligheid van de gegevens. Het gaat dan om de mate waarin het digitaal vastleggen en delen van informatie over de persoon die onderwerp is van de uitwisseling, buiten de context waarvoor deze is verkregen, ongewenst is.

Op basis van deze twee dimensies kunnen de volgende configuraties worden onderscheiden:

- a. Indien organisaties nauw aan elkaar verwant zijn en onder dezelfde ministeriële verantwoordelijkheid vallen (bijvoorbeeld binnen de sector Justitie) wordt gebruik gemaakt van een gezamenlijke database met (dossier) gegevens over een natuurlijk persoon.
- b. In veel sectoren hebben organisaties een grotere autonomie en eigen specifieke doelstellingen. Soms betreft het ook private instellingen. Om toch te kunnen samenwerken zijn configuraties ontwikkeld waarbij daartoe geautoriseerde medewerkers de mogelijkheid hebben om specifieke gegevens over een klant of patiënt uit verschillende administraties op te vragen. Men krijgt zo wel een relevant klantbeeld, maar er is geen centrale opslag van gegevens. Deze opzet zien wij bij het digitaal klantdossier en het elektronisch patiënten dossier.
- c. Een andere opzet bij autonome organisaties is die waarbij alleen bij vooraf gedefinieerde omstandigheden eenmalig een bepaalde set gegevens worden overgedragen. Bij het elektronisch leerdossier gaat het om overdracht tussen scholen bij transfer van een leerling en bij de AWBZ brede zorgregistratie worden tussen organisaties berichten uitgewisseld met de resultaten van een beoordeling van een aanvraag en van de verdere processtappen.
- d. Binnen de sector onderwijs worden ter bevordering van de interoperabiliteit ook registers met basisgegevens ontwikkeld. Dit zijn geen complete dossiers maar bevatten gemeenschappelijke kerngegevens met een relatief beperkte privacy gevoeligheid. Daarbij komen mutaties vanuit meerdere bronnen via deze registers voor andere partners beschikbaar.
- e. Samenwerking tussen organisaties die zeer uiteenlopende maatschappelijke functies hebben en een specifieke relatie met de burger onderhouden en waarbij gegevens zeer privacy gevoelig zijn, wordt alleen ondersteund door een verwijzindex. Via dat middel worden organisaties alleen in kennis gesteld dat een andere organisatie ook betrokken is bij deze persoon, waarna betrokkenen onderling contact moeten zoeken.

Een belangrijke conclusie van de inventarisatie van de huidige voorzieningen is dat het karakter ervan heel verschillend is of kan zijn. Interoperabiliteit kan dus op verschillende wijzen worden ondersteund.

In dit kader is naamgeving van belang. De term e-dossier roept de associatie op dat er op één plek tal van gegevens over een persoon worden bewaard. In praktijk is van een dergelijke situatie geen sprake. De suggestie doet daarnaast tekort aan het feit dat in alle initiatieven de privacy van de burger strikt gewaarborgd is. De naam e-dossier is voor veel van de gerealiseerde oplossingen dan ook ongeschikt.

4. Interoperabiliteit tussen sectoren

De uitgevoerde verkenning heeft op één uitzondering na geen voorbeelden opgeleverd van koppelingen tussen e-dossiers, verwijzindexen of registers van één sector met een dergelijke voorziening in een andere sector. Het is tijdens dit onderzoek ook niet gebleken dat er een uitgesproken politieke of maatschappelijke wens is om tot dergelijke sectoroverstijgende koppelingen te komen. De uitzondering betreft RINIS, een infrastructurele voorzieningen via welke elf uitvoerders

van publieke taken berichten kunnen uitwisselen. RINIS beheert echter geen gegevens en gaat ook niet over de inhoud.

Om intersectoraal samen te werken worden er wel specifieke voorzieningen gerealiseerd. De Verwijsindex risicjongeren is hiervan een voorbeeld. Ook het initiatief 'Mens centraal' is erop gericht de samenwerking tussen instanties uit verschillende sectoren te ondersteunen.

Op gemeentelijk niveau is interoperabiliteit tussen sectoren, zeker met de toenemende decentralisatie van overheidstaken, een zeer actueel thema. De gemeenten positioneren zich als eerste aanspreekpunt van de overheid en worden direct geconfronteerd met de sectorale (verkokerde) opzet van de overheidsorganisatie. Inhoudelijke belemmeringen zijn daarbij vooral te verwachten op het semantische niveau door uiteenlopende definities van dezelfde begrippen. Een ander kenmerk is het karakter van de initiatieven. Ze zijn lokaal of regionaal waardoor er parallel op verschillende plekken aan oplossingen wordt gewerkt. Positief daarbij is dat oplossingen vanuit de praktijk het meest kansrijk zijn. Landelijk is de uitdaging om de diverse initiatieven spreekwoordelijk aan elkaar te verbinden en door middel van standaardisatie te voorkomen dat iedereen het wiel zelf uitvindt en er onnodige inefficiënt en ineffectief met (publieke)middelen wordt omgegaan.

5. Aanbevelingen

Het uitgevoerde onderzoek laat zien dat interoperabiliteit en de rol van e-dossiers een uiterst belangrijk thema is: zonder interoperabiliteit zouden er geen e-dossiers bestaan. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat er nog maar zeer beperkt sprake is van interoperabiliteit tussen sectoren en dat de bestaande voorzieningen zeer uiteenlopend van aard zijn. Er is daarom geen specifieke aanleiding voor standaardisatie met betrekking tot de sectorale voorzieningen. Wel is het van belang dat een aantal aspecten nader worden uitgewerkt om de ontwikkeling van e-dossiers en andere voorzieningen te vereenvoudigen en uitwisseling daartussen in de toekomst te bevorderen. Een aantal van deze aspecten passen in reeds lopende activiteiten van het Forum Standaardisatie, waarbij expliciet aandacht geschonken kan worden aan de specifieke context van e-dossiers en nadere voorzieningen zoals in dit rapport beschreven.

1. Spreek niet langer over e-dossiers

Er zijn verschillende configuraties van ICT services die interoperabiliteit mogelijk maken. De keuze wordt bepaald door de verscheidenheid van de deelnemende organisaties en de privacy gevoeligheid van de gegevens. De term e-dossier als naam voor al deze oplossingen roept de verkeerde (big brother) associatie op en doet geen recht aan de aandacht die juist aan privacy en doelbinding van de gegevensuitwisseling wordt geschonken.

Aanbeveling

Vermijdt de term e-dossier als algemene naam voor deze voorzieningen en hanteer een meer neutrale term, bijvoorbeeld: interoperabiliteitsgegevensvoorziening.

2. Zorg voor eenduidige wettelijke verankering

Wetgeving speelt een belangrijke rol bij landelijke (of 'macro') ontwikkelingen van interoperabiliteit. Wetgeving kan ook standaarden betreffen. De wijze waarop bij het opstellen van wetten hieraan invulling wordt gegeven loopt zeer uiteen. In de praktijk wordt wetgeving als verhelderend en normerend, maar soms ook als belemmerend ervaren.

Aanbeveling

Ontwikkel richtlijnen voor een zo uniform mogelijke wijze van regulering en beschrijving van standaarden voor interoperabiliteit in wet- en regelgeving. Doe hiertoe, in aanvulling op het onderzoek Wettelijk kader e-overheid, nader onderzoek naar de wijze waarop in wetgeving interoperabiliteit aan de orde wordt gesteld, formuleer aanbevelingen voor verbetering en breng deze onder de aandacht van betrokkenen.

3. Bewerkstellig vertrouwen tussen ketenpartners

Het aangaan van een structureel samenwerkingsverband en het uitwisselen van gegevens valt of staat met vertrouwen en de waarborgen die in dat verband gegeven worden. Goede, heldere 'aansluitvoorwaarden' waaraan een deelnemer moet voldoen zijn dan ook essentieel voor succesvolle samenwerkingsverbanden. Hieraan wordt nu nog per sector zelf invulling gegeven. Zeker indien organisaties met meerdere sectoren te maken hebben is dit complex en belemmerend.

Aanbeveling

Ontwerp een kader voor het opstellen van organisatorische 'aansluitvoorwaarden' die onderling vertrouwen kunnen waarborgen en eenduidig zijn na te leven en te toetsen door ketenpartners, ook over ketens heen. Basis voor dit kader kan een inventarisatie zijn van de werkwijze en aansluitvoorwaarden die momenteel gebruikt worden binnen verschillende ketens.

4. Wees helder naar de burger

Burgers hebben - soms in verschillende rollen - met sectorale dienstverlening te maken. In alle gevallen speelt een rol dat de identiteit moet worden vastgesteld en de authenticatie en autorisatie moet worden geregeld. Vanwege de Wet bescherming persoonsgegevens wordt binnen elke sector ook invulling gegeven aan het inzage- en verificatierecht, de toestemming voor gegevensgebruik en het correctierecht. Deze gescheiden aanpak leidt tot de situatie dat de burger telkens moet ontdekken hoe één en ander is geregeld en daarbij gebruik moet maken van verschillend opgezette ICT hulpmiddelen.

Aanbeveling

Bevorder de eenduidigheid in de benadering van de burger wanneer het gaat om identiteitsbepaling, de authenticatie en autorisaties en de uitoefening van rechten door de burger in verband met de opgeslagen gegevens. Onderstreep hierbij de noodzaak van klantgerichtheid en

zorgvuldigheid in het omgaan met persoonsgegevens overeenkomstig de hieraan door het College Bescherming Persoonsgegevens gestelde eisen.

5. Hanteer eenduidige methodieken voor semantische standaarden

Semantische standaarden zijn van fundamenteel belang voor interoperabiliteit. De ontwikkeling, documentatie en vastlegging wordt momenteel sectoraal ingevuld bij voorbeeld met eigen gegevenswoordenboeken, modellen en repositories. Dit kan belemmerend zijn voor interoperabiliteit tussen sectoren en voor onderlinge kennisdeling bij de ontwikkeling van voorzieningen.

Aanbeveling

Bevorder op een gerichte wijze de toegankelijkheid van semantische standaarden over sectoren heen. Ontwikkel hiertoe praktisch bruikbare processen, methodieken en 'tools' voor gebruik tijdens de stapsgewijze doorontwikkeling van de betrokken standaarden. Breng daarbij voor enkele kerngebieden, waarbij sprake is van gemeenschappelijke gegevenssets, in kaart op welke wijze semantische standaarden worden gedocumenteerd en beheerd. Werk op basis daarvan samen met betrokken organisaties uit welke samenwerking en afstemming voor wat betreft processen, methodieken en 'tools' noodzakelijk is, waarbij ervaringen uit de industrie als inspiratie kunnen dienen.

6. Leer van ervaringen in de lokale uitvoeringspraktijk

Dienst- en zorgverlening waar de overheid een belangrijke rol in speelt wordt vaak op lokaal niveau georganiseerd, rekening houdend met lokale omstandigheden (denk aan WMO en SUWI-keten). Uitvoerders van verschillende sectorale organisaties en gemeenten moeten daar - ieder met hun eigen gegevens - tot een onderlinge afstemming over de aanpak komen en acties ondernemen. Het meer kunnen delen van gegevens en ervaringen is juist hier van groot belang. Interoperabiliteit en standaarden spelen daarbij een belangrijke rol.

Aanbeveling

Bevorder een actieve terugkoppeling van de ervaringen met het ontwikkelen van en werken met standaarden uit verschillende sectoren in de lokale uitvoeringspraktijk. Selecteer daarbij lokale vormen van (keten)samenwerking met een grote maatschappelijke relevantie. Let hierbij op de belemmeringen die men ervaart en formuleer aanbevelingen voor een (landelijke) standaardisatieaanpak waardoor regionale en lokale ontwikkelingen kunnen worden gefaciliteerd.

1 **Waarom deze verkenning en de aanpak**

1.1 **Aanleiding voor het onderzoek**

Op dit moment worden op verschillende plaatsen elektronische dossiers (e-dossiers) en verwijsindexen gemaakt en bijgehouden of zijn in voorbereiding. De aanname is dat er nu, of op termijn, behoefte bestaat aan uitwisseling tussen de verschillende voorzieningen en dat deze uitwisseling niet zonder problemen tot stand gebracht kan worden. Om te bepalen of hier in het werkplan 2011 van het Forum Standaardisatie of mogelijk later actie op moet worden ondernomen, wil het Forum Standaardisatie een verkenning uitvoeren naar issues in verband met de interoperabiliteit.

1.2 **Opdrachtformulering**

De opdracht aan Capgemini Consulting luidt als volgt:

Voer een verkennend onderzoek uit dat inzicht biedt in interoperabiliteitsvraagstukken op het gebied van e-dossiers en verwijsindexen. Maak daartoe een overzichtelijke inventarisatie van bestaande e-dossiers en verwijsindexen en beschrijf daarin een aantal relevante kenmerken waaronder de businessprocessen rondom deze voorzieningen. Maak een onderverdeling van e-dossiers en verwijsindexen naar soort en geef een duiding van bestaande of te verwachten relaties tussen de voorzieningen voor wat betreft uitwisseling van gegevens. Voer tevens een nader onderzoek uit naar het digitaal klantdossier (DKD), het elektronisch leerdossier (ELD) en de verwijsindex risicojongeren (VIR) inzake belemmeringen bij de uitwisseling van gegevens of de koppeling tussen e-dossiers en verwijsindexen. Beschrijf voor deze drie cases welke belemmeringen er kunnen zijn bij de uitwisseling van gegevens, de mogelijkheden om deze te voorkomen of op te lossen en de (adviserende) rol die het Forum Standaardisatie daarin zou kunnen vervullen.

1.3 **Visie op de opdracht**

Interoperabiliteit is een sleutelbegrip bij de invulling van een dienstbare publieke sector. De complexe samenleving waarin de publieke sector haar rol speelt, vraagt immers om een grote diversiteit van samenwerkingsarrangementen. De arrangementen ontstaan vanuit min of meer stabiele 'modulaire' eenheden in veelal wisselende verbanden (ketens en netwerken) die aan elkaar verbonden zijn middels transactionele samenwerking. Deze leidt tot dienstverlening aan of toezicht- en handavingsactiviteiten in relatie tot burger, instelling of bedrijf. Digitale voorzieningen spelen hierbij een cruciale rol.

Interoperabel zijn is het beschikken over het vermogen om samen te werken. Dit betekent dat er moet worden voldaan aan specifieke eisen. Deze eisen zijn onderverdeeld in drie gebieden:

1. De organisatie en de werkprocessen en daar rekenen we ook juridische en financiële aspecten toe;
2. Het kunnen delen of tenminste (her)kennen van het inhoudelijk begrippenkader dat voor de samenwerking relevant is en de daarbij behorende context (de semantiek);
3. De technische voorzieningen en afspraken die noodzakelijk zijn om IT systemen te laten samenwerken.

De ontwikkeling rondom de gezamenlijke digitale voorzieningen heeft de afgelopen decennia binnen de publieke sector vorm gekregen op twee niveaus:

- a. Het sectorale niveau: binnen diverse beleidsterreinen die historisch gegroeid zijn of als gevolg van politieke keuzes, is gewerkt aan de vorming van modulaire eenheden die onderling binnen die sector samenhangend hun taken uitvoeren. In veel gevallen zijn daarbij ook landelijke voorzieningen binnen de sector tot stand gebracht die een specifieke functie vervullen in deze samenwerking. E-dossiers en verwijzindexen zijn daarvan duidelijke voorbeelden. In bepaalde gevallen zijn deze voorzieningen ook een intersectorale functie gaan vervullen;
- b. Op het niveau van de gehele publieke sector zijn er 'e-overheidbouwstenen' ontwikkeld die onderdeel uitmaken van de generieke basisinfrastructuur e-overheid. Deze bouwstenen zijn ook modulaire eenheden waarvan het de bedoeling is dat deze binnen alle sectoren een functie (gaan) vervullen bij het uitvoeren van de sectorale taken en de dienstverlening.

De vraagstelling uit dit onderzoek draait om de relaties tussen de (sectorale) e-dossiers en verwijzindexen. Deze relaties kunnen van grote betekenis zijn voor die taken binnen de publieke sector waarbij men naast die van de eigen sector ook van gegevens uit andere sectoren (of ketens) gebruik wil maken. Een theoretisch voorbeeld om dit te verduidelijken is dat de sector werk & inkomen die in specifieke gegevens over bijvoorbeeld de onderwijsachtergrond (competenties en kwalificaties) van een uitkeringsgerechtigde geïnteresseerd is. Dit zijn gegevens uit een andere sector, namelijk onderwijs.

In veel sectoren zijn e-dossiers en verwijzindexen volop in ontwikkeling. In die ontwikkeling zelf speelt interoperabiliteit al een rol op zich. Doel is immers dat er een digitale voorziening ontstaat waarmee diverse type organisaties samen hun dienstverlening aan de klanten kunnen versterken.

Organisatorische, semantische en technische elementen moeten worden opgepakt. Standaarden zijn dan ook niet alleen van belang voor de interoperabiliteit tussen e-dossiers en verwijzindexen, maar vormen ook een middel om de ontwikkeling van e-dossiers en verwijzindexen zelf te faciliteren. De 'good practices' en ervaringen van anderen - uitgekristalliseerd in standaarden - kunnen worden benut om het e-dossier of de verwijzindex tot een succes te maken en te verwachten belemmeringen

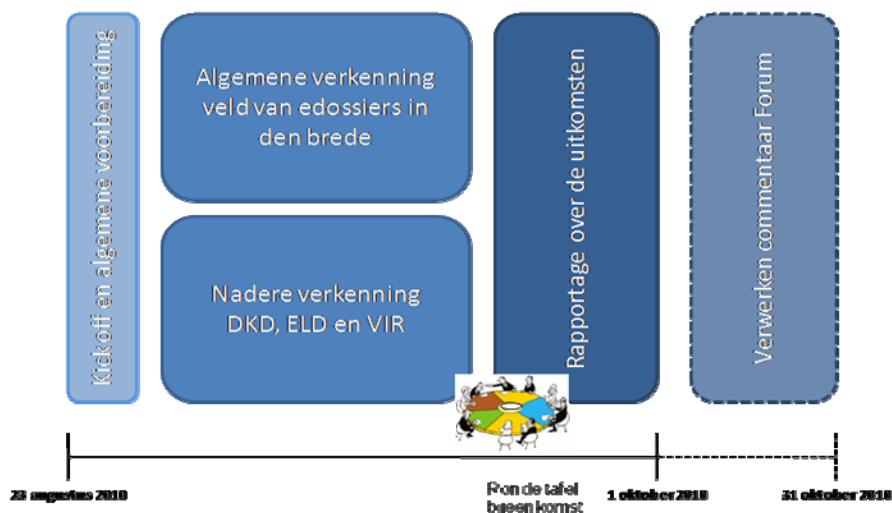
vroegtijdig te ondervangen. De betekenis van standaarden voor de ontwikkeling van e-dossiers zelf verdient daarom ook aandacht in een verkennend onderzoek.

1.4 Aanpak

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen:

- Een verkenning van het veld van elektronische dossiers in den brede (algemene verkenning);
- Een verkenning van de drie cases DKD, ELD en VIR (nadere verkenning);
- Rapportage van uitkomsten inclusief een oplegnotitie voor het Forum Standaardisatie.

Figuur 1 is een schematische weergave van de fasering van het onderzoek.

Figuur 1 - Fasering van het onderzoek

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de uitgevoerde activiteiten in het kader van het onderzoek.

Activiteiten
Opstartfase
<ul style="list-style-type: none"> • Kick off met opdrachtgever en begeleidingscommissie • Vaststellen van te interviewen personen en genodigden voor ronde tafel sessie • Plannen ronde tafel bijeenkomst en uitnodigingen versturen
Algemene verkenning
<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen groslijst e-dossiers, verwijzindexen en registers • Toetsen en vervolmaken analysemodel • Bureau onderzoek, (inclusief waar nodig telefonisch contact en mail contact)

Activiteiten
Nadere verkenning DKD, ELD en VIR
<ul style="list-style-type: none"> • Plannen van de interviews en toesturen van informatie • Gesprekken voeren/interviews (in totaal 12, zie bijlage A1 voor de contactpersonen) • Verwerken interviews en bevindingen
Rapportage
<ul style="list-style-type: none"> • Ronde tafel bijeenkomst • Rapportage opstellen met uitkomsten van algemene en nadere verkenning en ronde tafel • Afstemming met opdrachtgever en begeleidingscommissie Opleveren definitieve rapportage

Tabel 1 - Overzicht activiteiten onderzoek

In de volgende hoofdstukken wordt het gehanteerde analysekader en de bevindingen gepresenteerd in aansluiting op deze werkwijze. In hoofdstuk 2 wordt allereerst een schets van het veld van e-dossiers, verwijzindexen en registers in den brede gegeven. In hoofdstuk 3 worden een bepaald type van deze voorzieningen nader belicht. Het betreft die e-dossiers, verwijzindexen en registers die betrekking hebben op natuurlijke personen. Deze zijn onderwerp van dienstverlening, zorg of een andere overheidstaak. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de samenwerking en interoperabiliteit tussen sectoren. In hoofdstuk 5 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen en worden aanbevelingen gedaan.

2 Het landschap van e-dossiers, verwijzindexen en registers in vogelvlucht

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het landschap van de e-dossiers, verwijzindexen en registers per sector nader beschreven in de paragrafen 2.4 tot en met 2.10. In paragraaf 2.2 wordt allereerst ingegaan op de gehanteerde sectorale indeling. In paragraaf 2.3 wordt het stelsel van basisregistraties waarvan diverse voorzieningen gebruik maken toegelicht. Het onderzoeken van het stelsel van basisregistraties is geen onderdeel van deze opdracht geweest, derhalve is gebruik gemaakt van openbaar beschikbare informatie over basisregistraties.

2.2 Sectoren

Kenmerkend voor de huidige situatie is dat e-dossiers, verwijzindexen en registers ontstaan of zijn gevormd in ketens die in hun primair proces één gezamenlijk en afgebakend doel dienen. Bijvoorbeeld de gezondheid van de burger, de doorlopende leerlijn of de resocialisatie van de delinquent. In feite is er steeds sprake van een sectorale afbakening. Het netwerk van instanties waarmee de burger in deze sectoren te maken heeft, vormt een op elkaar afgestemde en gezamenlijke werkwijze. Als onderdeel daarvan geeft men ook inhoud aan sectorale gemeenschappelijke (IT) voorzieningen zoals een e-dossier of verwijzindex¹.

Voor dit onderzoek zijn de volgende sectoren onderscheiden:

Sector
Gezondheidszorg
Welzijn en overige Zorg
Onderwijs en Wetenschap
Werk en Inkomen
Omgeving, Verkeer en Vervoer
Natuur, Landschap en Landbouw

¹ De term sector is overigens geen gestandaardiseerd begrip. Zo spreekt men in het onderwijsveld van sectoren als het om onderdelen van dit veld gaat en wordt de term 'domein' gebruikt voor bij voorbeeld werk en inkomen, jeugdzorg etc.

Sector
Belastingen en Douane
Justitie , Openbare orde en Veiligheid
Openbaar bestuur
Anders/Overig

Tabel 2 - Overzicht sectoren onderzoek

In elk van deze sectoren zijn e-dossiers, verwijzindexen en registers ontstaan en in ontwikkeling. De vetgedrukte sectoren kennen voorzieningen die betrekking hebben op de informatie-uitwisseling over natuurlijke personen en die bovendien tussen *verschillende* instanties en organisaties een ICT voorziening hebben ontwikkeld of in ontwikkeling hebben. Deze beide eigenschappen zijn bepalend voor de selectie van voorzieningen die nader worden beschouwd in hoofdstuk 3.

Defensie, bepaalde veiligheidsdiensten en de vreemdelingenketen zijn zeer specifiek en informatie hierover is niet of zeer beperkt toegankelijk. Deze zijn daarom in deze verkenning buiten beschouwing gelaten.

2.3 Basisregistraties

De Nederlandse overheid heeft besloten tot het realiseren van basisregistraties. Het doel is om eenmaal bekende gegevens binnen de overheid met elkaar te delen. Voor basisregistraties die onderdeel uitmaken van het stelsel van basisregistraties geldt dat alle overheidsorganisaties deze moeten gebruiken. Er zijn dertien basisregistraties (Bron: <http://e-overheid.nl/onderwerpen/stelsel-van-basisregistraties/basisregistraties>) gedefinieerd.

Basisregistratie
GBA - Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
NHR - Nieuwe Handelsregister
BAG - Basisregistratie Adressen en Gebouwen (bestaat uit twee basisregistraties)
BRT - Basisregistratie Topografie
BRK - Basisregistratie Kadaster
BRV - Basisregistratie Voertuigen (kentekenregistratie)
BLAU - Basisregistratie lonen, arbeids- en uitkeringsverhoudingen
BRI - Basisregistratie Inkomens
WOZ - Basisregistratie Onroerende Zaken (Waardering Onroerende Zaken)
RNI - Registratie Niet Ingezetenen
BGT - Basisregistratie Grootchalige Topografie (voorheen GBKN)
BRO - Basisregistratie Ondergrond (voorheen ook wel DINO)

Tabel 3 - Stelsel van basisregistraties

Binnen sectoren worden ook registers met basisgegevens gebruikt bedoeld voor meervoudig gebruik. Deze maken geen onderdeel uit van het stelsel en zijn ook niet voor algemeen gebruik binnen de gehele overheid. Bij de betreffende sectoren worden deze registers toegelicht. Basisregistraties zijn opgezet om eenmaal bekende gegevens te hergebruiken en vervullen daarmee per definitie een belangrijke functie bij de realisatie van interoperabiliteit.

2.4 Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is een omvangrijke en complexe sector. Gezondheidszorg betreft in principe iedereen die in Nederland woont omdat men verplicht verzekerd is. Zij kan ook betrekking hebben op andere in Nederland verblijvende personen of andere personen die hier medische zorg zoeken. Patiënten, zorgverleners en zorgverzekeraars voeren in onderlinge samenwerking de betreffende taken uit. ICT speelt daarbij een steeds belangrijker rol. De belangrijkste ontwikkelingen zijn het elektronisch patiëntendossier (EPD), registers van zorgverleners en het register van zorgverzekeraars. De AWBZ-zorg en de jeugdgezondheidszorg kennen een specifieke uitvoering en worden afzonderlijk behandeld.

2.4.1 Elektronisch Patiënten Dossier (EPD)

Het EPD is, naar de definitie van ISO, een longitudinale, patiëntgerichte en multidisciplinaire verzameling van informatie over de gezondheidstoestand van een persoon en (relevante, niet noodzakelijkerwijs volledige) informatie over de zorg die aan deze persoon in het verleden is verleend en momenteel wordt verleend. Het begrip Elektronisch Patiënten Dossier is een containerbegrip en dat leidt tot verwarring omdat elke zorgverlener er zijn eigen informatiesysteem mee bedoeld. De landelijke infrastructuur voor gegevensuitwisseling in de zorg wordt wel “Landelijk EPD” genoemd, maar het is geen dossier. Het is een infrastructuur om veilig gegevens (die in het dossier van zorgverleners blijven zitten) uit te kunnen wisselen. Om het EPD vorm te geven wordt een verzameling van ICT-toepassingen ter ondersteuning van zorgverlening, preventie, medisch onderzoek en zorglogistiek met elkaar verbonden, door middel van een intelligente informatie infrastructuur. Binnen het Nederlandse EPD worden patiëntgegevens niet opgeslagen in een landelijke database. Zorgverleners kunnen, voor zover hiertoe geautoriseerd, relevante informatie opvragen uit de informatiesystemen van andere zorgverleners door middel van de informatie infrastructuur. Er kunnen geen hele patiëntendossiers mee worden uitgewisseld, maar alleen specifieke sets gegevens die door de beroepsorganisaties zijn gedefinieerd voor specifieke situaties (bv. Dienstwaarneming op de huisartsenpost). Dit is veiliger en zorgverleners kunnen met hun eigen specifieke informatiesystemen blijven werken. Bovendien zijn de gegevens zo altijd up to date

Voor de realisatie van het landelijk EPD is door het Nationaal ICT Instituut in de Zorg (Nictiz) de basis ICT-infrastructuur AORTA ontworpen. AORTA is het geheel van standaarden, afspraken en landelijke infrastructurele voorzieningen dat deze elektronische informatie-uitwisseling in de zorg mogelijk maakt. Tevens is voor het landelijk EPD een vertrouwensmodel ontwikkeld: een stelsel van wet- en regelgeving, informatiebeveiliging, voorlichting en toezicht. Dit stelsel regelt wie wanneer welke gegevens mag en kan raadplegen en de controle daarop. Het elektronisch uitwisselen van gegevens is overigens niet iets nieuws, want gebeurt al langer in lokale en regionale settings. De nieuwe infrastructuur maakt het mogelijk om hierbij aan alle wettelijke eisen met betrekking tot beveiliging te voldoen en om ervoor te zorgen dat de rechten van de patiënt goed zijn geborgd.

Om ervoor te zorgen dat de informatiesystemen van verschillende zorgverleners gegevens met elkaar kunnen uitwisselen, is standaardisatie nodig van de techniek en de inhoud van de uit te wisselen informatie. De invoering van het EPD heeft daarnaast impact op het zorgbeleid en de organisatie van zorgprocessen. Het ministerie van VWS, CIBG, Nictiz en vele andere partijen hebben de afgelopen jaren gewerkt aan de voorbereiding en invoering van het EPD. Omdat dit een complex proces is, is ervoor gekozen om het EPD gefaseerd te introduceren.

Het uitwisselen van beperkte medische gegevens (medicatie- en huisartswaarneemgegevens) via het landelijk schakelpunt (LSP) is nu al mogelijk. Apotheken, ziekenhuizen, huisartspraktijken en huisartsposten wisselen in pilotregio's deze gegevens al uit. Deze uitwisseling is gebaseerd op specifieke rollen waarvoor de relevante gegevens zijn vastgesteld. Het landelijk EPD geeft de mogelijkheid om in de toekomst de gegevens die van belang zijn voor een behandeling uit te breiden met zaken zoals allergieën, laboratoriumuitslagen en röntgenfoto's. Daarnaast is het mogelijk om ook voor andere groepen zorgaanbieders, zoals de medewerkers in de ambulance en op de spoedeisende hulp, rollen te definiëren met de voor hen in hun specifieke situatie relevante informatie.

De patiënt heeft in de toekomst rechtstreeks toegang tot zijn EPD. Hij heeft dan inzage in zijn eigen medische gegevens en kan bepalen wie hij toegang wenst te geven. Daarmee wordt de patiënt de enige die gerechtigd is alle informatie in het EPD via het LSP in te zien bij de betrokken zorgverleners. Er kan tevens 'zelfzorg'-informatie toegevoegd worden om te delen met zorgverleners, iets dat vooral voor mensen met een chronische aandoening heel waardevol kan zijn. Alle bij de behandeling van de patiënt betrokken zorgverleners krijgen slechts toegang tot een voor hen relevant gedeelte van het EPD en voor zover toegestaan door de patiënt. Een patiënt kan altijd opvragen welke zorgverleners een dossier over hem hebben en 15 jaar lang zien wie zo'n dossier heeft opgevraagd.

Het EPD komt in de nadere beschrijving van een aantal dossiers in dit onderzoek (hoofdstuk 3 e.v.) opnieuw aan de orde.

2.4.2 Registers in verband met zorgverleners

UZI register

Het Unieke Zorgverlener Identificatieregister (UZI-Register) is de organisatie die de unieke identificatie van indicatieorganen en zorgaanbieders (zorginstellingen of groepen van zorgverleners) en haar medewerkers in Nederland mogelijk maakt. Voor deze unieke identificatie voorziet het UZI-register zorgverleners van een UZI-pas, een soort van elektronisch paspoort voor zorgverleners. Het UZI-register draagt zorg voor verwerking van de aanvraag, productie en uitgifte van de UZI-pas. Naast deze persoonsgebonden UZI-pas voor zorgverleners verstrekt het UZI-register ook UZI-servercertificaten voor door de abonnees gebruikte informatiesystemen en medewerkerpassen (al dan niet op naam) voor de medewerkers van een abonnee. Het UZI-register is onderdeel van het Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg (CIBG), agentschap van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Bron: <http://www.uziregister.nl/>).

Het BIG register

Het BIG-register is een taak die voortkomt uit de Wet-BIG (Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg). Er staan meer dan 400.000 zorgverleners geregistreerd in het BIG-register. Het BIG-register verleent duidelijkheid over de bevoegdheid van een zorgverlener. Iedereen kan het register raadplegen.

AGB register

Algemeen GegevensBeheer Zorgverleners (AGB-Zorgverleners) is een register waarin gegevens van zorgverleners in Nederland worden vastgelegd. Deze gegevens zijn voorzien van een unieke codering, de AGB-code. Hiermee wordt een uniforme registratie van zorgaanbieder gegevens geboden aan de zorgverzekeraars. De registratie omvat naast de NAW-gegevens van zorgverleners ook informatie over praktijkvoering, praktijkgegevens en bevoegdheid. Binnen de registratie wordt onderscheid gemaakt tussen zorgverleners, praktijken en instellingen. Deze gegevens kunnen onderling worden gekoppeld, zodat zichtbaar is welke zorgverleners in welke praktijk/instelling werkzaam zijn. Het koppelen van praktijken aan instellingen (vice versa) is niet mogelijk. Aan de zorgverlener-, praktijk- en/of instellingsgegevens wordt een unieke code toegekend, de AGB-code. Met deze code kan de zorgaanbieder en de praktijk of de instelling worden geïdentificeerd. Deze code wordt landelijk gebruikt binnen het (elektronische) communicatie- en declaratieproces tussen zorgverlener en zorgverzekeraar (Bron: www.agbcode.nl).

Omdat dit registers van personen betreft in hun rol van zorgverleners, worden deze niet verder bij dit verkennend onderzoek betrokken.

2.4.2.1 Zorgverzekeraars

Zorgverzekeraars vormen een belangrijke schakel bij de uitvoering van de Gezondheidszorg. Er is een register van zorgverzekeraars. Unieke ZorgVerzekeraarsIdentificatie (UZOVI) is een identificatie van de (ca. 30) zorgverzekeraars in Nederland. Het register is ontwikkeld om eenduidig vast te stellen wie een zorgverzekeraar is.

In het UZOVI register worden de adresgegevens en het unieke UZOVI-nummer geregistreerd en onderhouden. Het register bevat de gegevens van de zorgverzekeraars, gevolmachtigde assurantietussenpersonen, zorgkantoren, labelorganisaties en nevenvestigingen.

Omdat dit niet natuurlijke personen betreft wordt dit register niet verder in het onderzoek betrokken.

2.4.3 AWBZ-zorg

De zorgverlening op basis van de Algemene wet bijzondere ziektekosten wordt verleend op basis van een indicatiebesluit. In 2009 zijn 945.496 positieve AWBZ-indicatiebesluiten afgegeven (Bron: Trendrapportage Landelijke Indicatiestelling AWBZ 2009; <http://www.ciz.nl/sf.mcgi?5860>).

De uitvoering gebeurt regionaal: het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ) indiceert, het zorgkantoor wijst de zorg toe, de zorgaanbieder levert vervolgens die zorg en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) stelt tot slot de eigen bijdrage vast. Daartoe zijn afspraken gemaakt over de uit te voeren taken en over het uitwisselen van gestandaardiseerde berichten. Ook tussen regio's is er sprake van samenwerking, ook daartoe zijn afspraken gemaakt en worden er tussen regio's berichten uitgewisseld.

AZR, de AWBZ brede zorgregistratie, is de systematiek voor het volgen van de cliënt in alle fasen: indiceren, toewijzen en leveren zorg en opleggen eigen bijdrage. De AZR is volledig operationeel. Er wordt momenteel gewerkt aan versie 3.0. Het College voor zorgverzekeringen (CVZ) geeft uitvoering aan het beheer en de verdere ontwikkeling van de AZR. Het beheer van de berichtenstandaarden is in handen gegeven van Vektis (Vektis is de dienstverlener voor zorgverzekeraars op het gebied van data, informatie, gegevensuitwisseling en administratieve processen).

De AZR wordt in deze verkenning nader belicht in hoofdstuk 3.

2.4.4 Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg richt zich op alle jeugdigen van 0 tot 19 jaar. In de jeugdgezondheidszorg wordt momenteel het Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg (DD JGZ) geïmplementeerd. Het DD JGZ is het medisch dossier van de jeugdgezondheidszorg. Artsen en verpleegkundigen noteren hierin hun

bevindingen over de ontwikkeling en gezondheid van de jeugdigen die zij in zorg hebben. Het digitaal dossier vervangt het huidige papieren dossier. Uitsluitend artsen, verpleegkundigen en assistenten die werkzaam zijn in de jeugdgezondheidszorg kunnen het dossier raadplegen. Het dossier van een jeugdige is alleen toegankelijk voor de zorgverlener die de jeugdige in zorg heeft. Ouders en jeugdigen hebben recht op inzage. In het belang van de jeugdige en na toestemming van de ouder en/of de jeugdige kunnen bevindingen uit het dossier worden gedeeld met andere zorgverleners (Bron: www.ddjgz.nl).

Omdat dit dossier niet structureel gedeeld wordt met andere organisaties, wordt dit dossier niet in dit onderzoek betrokken.

2.5 Welzijn en overige zorg

Naast de zorg zoals verleend in de gezondheidszorg is er zorg zoals verleend onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Wet op de jeugdzorg. De ontwikkeling van e-dossiers en verwijzindexen in deze vormen van zorg komen in onderstaande paragraaf aan de orde.

2.5.1 Maatschappelijke Ondersteuning

De gemeenten voeren de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) uit, die tot doel heeft dat “iedereen kan meedoen aan de maatschappij en zelfstandig kan blijven wonen” (Bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo>). De WMO is in 2007 ingevoerd en vervangt de Wet voorziening gehandicapten en de Welzijnswet. Ook de huishoudelijke hulp die destijds onder de AWBZ geregeld was, valt onder de WMO.

Diverse instellingen voeren de ondersteuning uit die op basis van de WMO wordt gefinancierd. Deze instellingen zijn verantwoordelijk voor dossiervorming. Tussen instellingen ontstaan allerhande samenwerkingsverbanden om de ondersteuning effectief en efficiënt in te zetten en om outreachend werken mogelijk te maken. De wens voor het delen van informatie neemt hierin meer en meer toe. Lokaal ontstaan allerhande oplossingen om informatiedeling mogelijk te maken, al dan niet technisch ondersteunt. Een van de voorbeelden is ‘Mens Centraal’.

Met het project ‘Mens Centraal’ spreken gemeenten en ketenpartners (om specifiek te zijn: de gemeentelijke sociale diensten, UWV Werkbedrijf, RMC en WMO-loket) af welke dienstverlening wanneer en door wie wordt gestart en communiceren gericht met elkaar. Hierdoor is er sprake van integrale dienstverlening waarbij de klantbehoefte centraal staat (Bron: www.operatiemenscentraal.nl). ‘Mens Centraal’ ondersteunt deze samenwerking, onder andere met een geautomatiseerd systeem. Het helpt dienstverleners op tijd de juiste dienstverlening te starten en

toont medewerkers relevante klantinformatie. 'Mens Centraal' is voortgekomen uit de ontwikkeling en implementatie van het Digitaal Klant Dossier (DKD) en het project Jongeren Centraal (Bron: www.operatiemenscentraal.nl). De dienstverlening die 'Mens Centraal' ondersteund is nog nadrukkelijk in ontwikkeling en breidt daarom nog steeds uit.

Een andere belangrijke ontwikkeling op het raakvlak van WMO en jeugdzorg is de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin in alle gemeenten. In deze nieuwe voorzieningen werken diverse bestaande organisaties zoals de jeugdgezondheidszorg, het (school)maatschappelijk werk en de jeugdzorg samen om laagdrempelige hulp en ondersteuning te bieden aan ouders en jeugdigen. Momenteel ontwikkelen zich allerhande IT voorzieningen om informatie tussen deze partijen uit te wisselen, in combinatie met een bronregistratie voor het Centrum voor Jeugd en Gezin.

2.5.2 Jeugdzorg

In de Wet op de jeugdzorg wordt het Nederlandse jeugdzorgstelsel geregeld. Jeugdzorg wordt ingezet bij ernstige opvoed- en opgroei-problematiek. Kernpartners in de uitvoeringspraktijk van de jeugdzorg zijn de bureaus jeugdzorg en de zorgaanbieders (instellingen voor Jeugd & Opvoedhulp). Echter ook aanbieders van jeugd geestelijke gezondheidszorg en zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren hebben hun aandeel in het leveren van zorg waarop ingevolgde de wet aanspraak bestaat. Bureau jeugdzorg voert tevens de jeugdbescherming en jeugdreclassering² uit en onder de bureaus jeugdzorg vallen ook de Advies- en meldpunten kindermishandeling (AMK) en de Kindertelefoon. Tussen de diverse kernpartners in de uitvoeringspraktijk is de uitwisseling van informatie een belangrijk punt. Primair voor het bieden van verantwoorde zorg en het verminderen van de administratieve lasten en regeldruk voor jeugdigen en hun ouders en de professionals. Ook voor het leveren van bruikbare en betrouwbare beleidsinformatie is informatie-uitwisseling belangrijk.

In de ontwikkeling en ondersteuning van de geautomatiseerde uitwisseling van informatie maken de ketenpartners onderscheid in drie jeugdzorgketens: de jeugdbeschermingsketen, de jeugdstrafrechtketen en de jeugdzorgketen. De ontwikkeling van technische oplossingen in het verbeteren en vergemakkelijken van de informatie-uitwisseling is gestart in de jeugdbeschermingsketen. In deze keten werken bureau jeugdzorg, raad voor de kinderbeveiliging en de rechtbank samen in het kader van jeugdbeschermingszaken. Het project verbreedt zich nu naar de

² Wettelijke basis voor het inzetten van jeugdbescherming en jeugdreclassering ligt in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Strafrecht.

jeugdstrafrechtketen. De ontwikkelingen worden samengevat onder de naam 'Informatiemanagement in de jeugdzorgketens' (IM JK). Er worden diverse 'services' ontwikkeld. Deze services ondersteunen:

- Informatieoverdracht tussen ketenpartners zodat informatie door de keten heen meegegeven kan worden;
- Een pull mechanisme ten behoeve van casus overleggen zodat op het moment van bespreking benodigde informatie uit de diverse bronbestanden opgevraagd kan worden;
- Een index die te raadplegen is zodat achterhaald kan worden wie waarbij betrokken is c.q. in welke fase van het proces een jeugdige bij een instantie zit;
- Beschikbaar stellen van ongestructureerde data bestaande uit allerhande documenten (bijvoorbeeld uitkomsten van diagnostiek).

Doel is dat er een stelsel van services of voorzieningen ontstaat dat het mogelijk maakt om op elk gewenst moment een integraal beeld van de jeugdige te realiseren zonder dat er sprake is van één centraal dossier. Dossiervorming vindt plaats aan de bron en gegevens blijven daar op één plek vastgelegd. De services voldoen juridisch aan alle eisen omtrent privacy conform de Wet bescherming persoonsgegevens.

Waar de jeugdbeschermingsketen zich nog beperkt tot betrokkenen vanuit het justitiële kader, is de jeugdstrafrechtketen breder. Naast de justitiepartners zijn ook gemeenten en partners in de domeinen onderwijs, werk & inkomen en welzijn (maatschappelijk werk, huisvesting) betrokken. De services worden ook ingezet in deze samenwerking en dusdanig ingericht dat taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden strikt zijn gewaarborgd.

Parallel hieraan zijn er ook initiatieven in de jeugdzorgketen (vrijwillige zorg) die uitgaan van dezelfde technische oplossingen. Naast communicatie met de services als onderdeel van IM JK wordt er in het jeugdzorgdomein ook gewerkt aan een koppeling tussen IJ (Informatiesysteem Jeugdzorg / bronsysteem bureaus jeugdzorg) en AZR (AWBZ brede zorgregistratie). Dit om gegevensuitwisseling mogelijk te maken ten aanzien van de indicatiestelling van bureau jeugdzorg indien het om jeugd geestelijke gezondheidszorg gaat.

De Wet op de jeugdzorg regelt verder de inrichting, het beheer, de verantwoordelijkheden en het gebruik van de verwijzindex risicojongeren (VIR). De VIR is een landelijk signaleringssysteem voor professionals in het brede jeugddomein. De verwijzindex speelt een rol in de signalering van kinderen en jongeren die risico lopen in hun ontwikkeling. Doel van de verwijzindex is dat hulpverleners sneller van elkaar weten dat ze risico's signaleren bij dezelfde jeugdige. De verwijzindex vergemakkelijkt dat hulpverleners daarna met elkaar afspraken maken over de samenwerking bij de aanpak van het gesignaleerde probleem of risico daartoe. De verwijzindex realiseert dus contact tussen hulpverleners

die bij dezelfde jeugdige zijn betrokken. In de verwijsindex is alleen opgenomen dat er een professional is die een risico voor een jeugdige heeft gesignaleerd. De verwijsindex bevat geen informatie over wat de professional als risico's ziet of andere inhoudelijke informatie over de jeugdige en diens situatie. In de verwijsindex kan niet gezocht worden. Professionals zien alleen hun eigen afgegeven signalen.

De Wet op de jeugdzorg regelt voor de verwijsindex de verantwoordelijkheid van de diverse betrokkenen. De minister voor Jeugd & Gezin draagt zorg voor de inrichting en het beheer van de landelijke verwijsindex. De Minister stelt het doel van en de middelen voor de verwerking van de persoonsgegevens vast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van het gebruik van de verwijsindex.

In praktijk wordt er gewerkt met lokale verwijsindexsystemen, namelijk het systeem van Multisignaal, het systeem Zorg voor Jeugd/Matchpoint en het systeem VIS2. Deze lokale systemen zijn gekoppeld aan de landelijke verwijsindex om professionals ook over regio's heen met elkaar in contact te brengen.

De Wet op de jeugdzorg regelt wie meldingsbevoegd is en aan welke eisen moet worden voldaan om de landelijke verwijsindex te gebruiken. In convenanten per regio is vastgelegd hoe partijen lokaal met de verwijsindex omgaan. In deze convenanten wordt verder uitgewerkt hoe taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn belegd. Ook zijn er procedures rondom doorzettingsmacht en termijnen van reageren opgenomen. Belangrijk onderdeel zijn de afspraken over het toewijzen van de regie bij een match. Een match ontstaat wanneer twee of meer meldingsbevoegden een signaal afgeven over dezelfde jeugdige. Tevens maken de betrokkenen in de regio afspraken over wanneer zij - en op basis van welke criteria - een signaal in de verwijsindex afgeven. Dit als nadere uitwerking van de kaders die landelijk in de Wet op de jeugdzorg zijn vastgelegd.

Wettelijk is vastgelegd dat ouders en/of de jeugdige worden geïnformeerd over het afgeven van een signaal over de betreffende jeugdige in de verwijsindex. Met betrekking tot inhoudelijke gegevensuitwisseling na een match zijn de verschillende bestaande regimes van de betrokken professionals ongewijzigd van toepassing gebleven.

De verwijsindex is in de afgelopen twee jaar geïmplementeerd. Een enkele gemeente of regio werkt momenteel nog aan de implementatie. Het veld van betrokkenen is breed: de jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, bureaus jeugdzorg, raad voor de kindbescherming, scholen, leerplicht, RMC, schuldhulpverlening, politie, bureau Halt, huisartsen en zorginstellingen (ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg).

2.6 Onderwijs en Wetenschap

Het domein onderwijs en wetenschap is qua schaalgrootte en professionaliseringsgraad zeer divers. Het hoger en middelbaar (beroeps)onderwijs kent een beperkt aantal grote en middelgrote instellingen. Het basis- en voortgezet onderwijs kent een groot aantal (zeer) kleine onderwijsinstellingen. Kenmerkend voor het onderwijsdomein is dat leerlingen voor hun initiële opleiding (tot een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt) diverse onderwijssectoren doorlopen: van primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) tot middelbaar c.q. hoger beroepsonderwijs (MBO c.q. HBO) of wetenschappelijk onderwijs (WO). Deze onderwijssectoren kennen ieder hun eigen wetgevingscomplex en eigen sectorale instituten.

De overdracht van gegevens over de (prestaties van) leerlingen over deze sectorgrenzen binnen het onderwijsdomein heen is nog maar beperkt gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Binnen het onderwijsveld zijn een aantal dossiers in ontwikkeling. Sommige hiervan zijn regionaal ontwikkeld (tussen meerdere onderwijssectoren en bv. gemeenten). Het elektronisch leerdossier (het ELD) is een initiatief dat een landelijke dekking heeft. Het ELD is voorlopig alleen voor primair onderwijs (PO) en het middelbaar beroepsonderwijs beschikbaar en is gericht op de uitwisseling van leer- en begeleidingsgegevens, niet specifiek op leerling prestaties. De implementatiefase PO en voortgezet onderwijs is gestart en de eerste uitwisseling binnen het ELD met 'echte' gegevens in dossiers is voorzien in 2010. De ELD-dossiers worden overgedragen via het schakelpunt ELD, een virtuele postkamer. Het programma ELD wordt op dit moment door de brancheverenigingen voor het primair en voortgezet onderwijs (PO-Raad en VO-Raad) aangestuurd en uitgevoerd. Naast het ELD is een andere belangrijke ontwikkeling in de sector de invoering van het onderwijsnummer³ als eenduidig persoonsgebonden nummer voor leerlingen. Het onderwijsnummer is gefaseerd ingevoerd: eerst in het voortgezet onderwijs, daarna in het middelbaar beroepsonderwijs en momenteel wordt de invoering in het basisonderwijs voltooid. Het hoger onderwijs werkt al langer met het BSN (o.a. in Studielink), vooruitlopend op de implementatie van het Basisregister onderwijs-Hoger onderwijs (BRON-HO). Op dit moment wordt het Centraal register hoger onderwijs (Criho) waar oorspronkelijk het BSN niet bij gebruikt kon worden hierop aangepast.

³ Het onderwijsnummer is voor burgers met een Nederlandse Nationaliteit of een verblijfsvergunning gelijk aan het BSN. Voor overige ingezetenen en b.v. illegalen die recht hebben op scholing geeft de Dienst Uitvoering Onderwijs (voorheen IB-Groep) een eigen nummer uit, het eigenlijke onderwijsnummer, dat qua kenmerken niet te onderscheiden is van het BSN.

Met de voltooiing van de invoering van het onderwijsnummer ontstaat een sectoraal basisregister, het Basis Register Onderwijs (BRON), waarin gegevens over inschrijvingen van leerlingen bij onderwijsinstellingen worden bijgehouden ten behoeve van administratieve processen als bekostiging en het uitkeren van studiefinanciering.

Naast dit basisregister beheert de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, voorheen IB-Groep en Cfi) een aantal andere sectorale gegevensregisters rond bijvoorbeeld diplomagegevens en 'onderwijslicenties' (voor erkende opleidingen c.q. kwalificaties) van onderwijsinstellingen. Het ministerie van OCW en DUO hebben de ambitie om deze registraties bij DUO door te ontwikkelen tot volwaardige sectorale basisregisters die voor meervoudig gebruik geschikt zijn. Daarmee kunnen de administratieve lasten van onderwijsinstellingen en andere ketenpartners (bv. de gemeenten) aanzienlijk verlicht worden.

Het betreft hier een basisregister onderwijs bestaande uit de onderdelen:

- Onderwijsaanbod (opleidingen en instellingen);
- Onderwijsdeelname (wie waar is ingeschreven);
- Onderwijsresultaat (diploma e.d.)

Door Kennisnet en SURF zijn er naast deze voorzieningen zijn er ook nog andere voorzieningen ontwikkeld en in beheer genomen. Deze voorzieningen hebben betrekking op objecten zoals leermateriaal in de educatieve contentketen, EDUrep. Ook zijn er kennisdeling voorzieningen als LOREnet en DARE en is er het e-portfolio. Het e-portfolio is de verzameling van leerresultaten van het werkende en lerende individu. Het e-portfolio wordt gebruikt om opleidingsinstellingen en/of werkgevers te informeren over leerresultaten van betrokkenen. De leerling/burger zelf beheert het digitale en gestandaardiseerde portfolio en is verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van gegevens.

2.7 Werk en Inkomen

In het domein werk en inkomen is op interoperabiliteitsgebied BKWI een belangrijke speler (Bureau Ketinformatisering Werk en Inkomen). Het BKWI is formeel bestuurlijk onderdeel van het UWV, maar opereert als een zelfstandige organisatie, rechtstreeks gefinancierd door het ministerie van SZW. Het BKWI levert deze zogeheten SUWI-organisaties diensten en producten op het gebied van gegevensuitwisseling. De Wet SUWI, de Wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen, beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen die werkzaam zijn op het terrein van werk en inkomen.

De SUWI-organisaties werken samen met het Digitaal Klantdossier (DKD), het landelijk digitaal klantdossier werk en inkomen. Dit betreft het UWV, het UWV-Werkbedrijf, de Sociale Verzekerings

Bank (SVB) en de gemeenten. Deze organisaties gebruiken het DKD als ondersteuning bij het behandelen van klant(aan)vragen en in het verdere beoordelings- en beslissingsproces.

Verdere gemeenschappelijke functionaliteit is in ontwikkeling, bijvoorbeeld een ketenbrede mogelijkheid voor het volgen van de klant- annex zaakgericht werken.

Naast de Wet SUWI is het DKD ook gebaseerd op de Wet Eenmalige Uitvraag van gegevens (WEU) die vooralsnog alleen voor de SUWI-keten is ingevoerd. De WEU noodzaakt de partijen in de SUWI-keten om gegevens vergaand te delen, immers alleen op die manier is ketenbreed voorkómen van meervoudige uitvraag mogelijk. Het DKD is in eerste aanzet gedefinieerd om de WEU te faciliteren, dus primair ten behoeve van de klant. Bij nader inzien is het DKD ook voor de primaire bedrijfsvoering van de SUWI-partijen zelf van nut: naast het reeds bestaande en wat bredere *tool* Suwinet-inkijk, waarmee een professional gegevens van de andere partijen én de eigen organisatie kan raadplegen, is nu een breed klantbeeld van de individuele klant mogelijk. Wel toegesneden op basis van doelbinding: alleen klantgegevens die noodzakelijk zijn voor de specifieke functie zijn toegankelijk. Doelbinding is een leidend principe. Gegevens worden aan de ambtenaar alleen ter beschikking gesteld mits dit noodzakelijk is voor de functie-uitvoering; de eigenaar van de gegevens heeft hierin een belangrijke stem. Begin 2007 is een volledig kader voor de behandeling van de gegevensbescherming en de privacy afgestemd binnen de Suwiketen. Het DKD heeft dit als basis.

De uitvoeringsorganen hebben verder elk eigen systemen waarin ze gegevens van de ketenpartners via DKD overnemen of zichtbaar maken.

Voor de klant biedt het DKD de mogelijkheid om de eigen gegevens in te zien, althans dat deel van de gegevens waarvoor de ketenpartners voldoende overtuigd zijn van de gewenste kwaliteit.

Terugmelding bij veronderstelde fouten in de gegevens vormen hier onderdeel van.

Overige functionaliteit wordt in samenhang met DKD beschikbaar gesteld, zoals bijvoorbeeld de elektronische aanvragen voor WW en WWB. De elektronische aanvraagformulieren worden via het DKD vooraf ingevuld met gegevens van de klant, zodat deze sneller en zekerder de aanvraag in kan vullen.

Het DKD is geen fysiek of elektronisch dossier in de gebruikelijke zin. Er vindt geen centrale opslag van gegevens plaats. Als voor het uitvoeren van een functie (inzien gegevens, voorinvullen aanvraag, enzovoorts) gegevens nodig zijn, dan stuurt de desbetreffende applicatie of service een bericht naar de centrale DKD-server met verzoek om over klant "X" gegevens te sturen. De centrale server stuurt de vraag door naar de organisaties die deelnemen. Binnen deze organisaties zal de vraag in voorkomend geval gestuurd worden naar de relevante systemen. Alle antwoorden worden eerst per organisatie gebundeld en naar de centrale DKD-server gestuurd; daar worden de verschillende

antwoorden op hun beurt weer gebundeld en naar de oorspronkelijke vrager gestuurd. De totale turnaround tijd ligt in de orde van 10 seconden of minder.

Alle organisaties zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor functioneren en doorontwikkeling. BKWI vervult hierin de rol van coördinator. Grotere ontwikkelingen (zoals DKD en DKD2) worden vaak in een ketenbreed programma belegd, waaruit de organisatiespecifieke projecten weer worden aangestuurd.

2.8 Natuur, Landschap en Landbouw

In de sector Natuur, Landschap en Landbouw gaan de verschillende dossiers vooral om het registreren van dieren voor wat betreft aantal en locatie. Er zijn registraties voor runderen, schapen, geiten, varkens, meststoffen, hobbydieren, pluimvee. Doel van deze dossiers is om inzichtelijk te maken hoeveel dieren er waar in Nederland zijn, en om bij ziektes, zoals bijvoorbeeld Mond en Klauw Zeer (MKZ), snel te kunnen bepalen waar zich concentraties van dieren bevinden die een risico vormen voor de volksgezondheid. Deze registraties worden enkel en alleen in deze sector gebruikt, er is geen echte uitwisseling over de verschillende sectoren en de registers bevatten geen gegevens over natuurlijke personen. In het kader van deze verkenning zijn uit deze sector dan ook geen dossiers nader onderzocht.

2.9 Omgeving, Verkeer en Vervoer

2.9.1 Omgeving

De sector omgeving betreft alle beleidsvormende en uitvoerende activiteiten in relatie tot de gebouwde en ongebouwde omgeving. Ruimtelijke ordening, aanleg en onderhoud van infrastructuur (wegen, leidingen etc.), bouwen en wonen en milieu zijn aandachtsgebieden. Tal van organisaties zijn actief in deze sector, zowel overheid als privaat.

ICT speelt ook in deze sector een belangrijke rol en betrokken organisaties maken veel gebruik van gemeenschappelijke gegevens. Enkele sprekende voorbeelden zijn: Ruimtelijke plannen.nl en KLIC online. Basisregistraties die onderdeel uitmaken van het stelsel van basisregistraties spelen ook een belangrijke rol in deze sector. Dit zijn de volgende basisregistraties:

- Basisregistraties adressen en gebouwen (BAG);
- Basisregistratie Kadaster (BRK);
- Basisregistratie topografie (BRT);
- Basisregistratie onroerende zaken(WOZ);
- Basisregistratie grootschalige topografie (BGT);
- Basisregistratie ondergrond (BRO).

Het betreft zeven van de dertien basisregistraties in het stelsel. Deze vervullen bij de interoperabiliteit binnen deze sector, een sleutelrol. Ook zijn er verschillende regionale initiatieven (gemeenten, provincies, regio's van gezamenlijke milieudiensten) om gegevens in verband met vergunningen en handhaving te publiceren. Hiervoor is geen landelijke aanpak.

Een belangrijke ontwikkeling in verband met de interoperabiliteit is de invoering per 1 oktober 2010 van de omgevingsvergunning. De werkwijze daarbij is dat via één aanvraag een proces van behandeling en besluitvorming in gang wordt gezet en er een integrale vergunningverlening plaatsvindt. Dit betreft alle regelgeving met betrekking tot de beoogde activiteit (bouwen, slopen, in gebruik nemen etc. etc.) van alle betrokken overheden. De aanvraag en een groot deel van de communicatie met de aanvrager tot de besluitvorming verloopt via een digitaal loket. Dit geldt ook voor de communicatie tussen betrokken instanties. (Bron: <https://www.omgevingsloket.nl/>) Een beperkt aantal dossiergegevens wordt in de landelijke voorziening bijgehouden. De meeste inhoudelijke gegevens worden in lokale (of regionale) systemen opgeslagen.

Twee belangrijke landelijke voorzieningen voor gemeenschappelijke gegevensgebruik zijn RO-online en KLIC-online.

RO-online

Sinds 1 januari 2010 zijn overheden vanuit de Wet Ruimtelijke Ordening verplicht hun ruimtelijke plannen te digitaliseren en te ontsluiten via RO-Online. RO-online is via een website toegankelijk (www.ruimtelijkeplannen.nl). Op termijn zullen alle ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, structuurvisies en algemene regels die afkomstig zijn van gemeenten, provincies en het rijk, via deze website voor iedereen beschikbaar komen.

KLIC-online

De Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (beter bekend als 'grondroerdersregeling') verplicht elke grondroerder (graver) voorafgaand aan een mechanische grondroering een zogenaamde 'Klic-melding' doen. Kadaster-Klic stuurt deze melding door naar de betrokken netbeheerders. De netbeheerders sturen de tekeningen van de kabels of leidingen naar de grondroerder. De grondroerder gebruikt de tekeningen om de aanwezige kabels en leidingen op te sporen, zodat deze niet beschadigd worden.

Het Kadaster beheert KLIC-online. (Bron: <http://www.kadaster.nl/klic/>).

2.9.2 Verkeer en Vervoer

De sector Verkeer en vervoer omvat al die ketens die te maken hebben met verkeer en vervoer over de weg, het spoor, door de lucht en over het water. Binnen deze sector wordt gebruik gemaakt van de basisregistratie BRV, de basisregistratie voertuigen. Daarnaast zijn er een aantal loket voorzieningen voor burgers en bedrijven ten behoeve van kentekenregistratie en overschrijven van het bezit van een voertuig. De basisregistratie voor Voertuigen (BRV) wordt ook gebruikt door de Politie als het gaat om opsporen van daders van verkeersdelicten en als het gaat om gestolen voertuigen en verzekerings/APK gegevens. Daarnaast is er APK webdirect (Algemene Periodieke Keuring). Een webapplicatie waarin garagehouders een voertuig voor de APK kunnen afmelden. Aangezien de gegevens die in deze online applicaties verwerkt worden geen natuurlijke personen betreffen zijn ze in het kader van dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

De vervoerders over het spoor hebben ook een aantal dossiers en applicaties waarvan ze gebruik kunnen maken, ook hier wordt gebruik gemaakt van basis registraties maar zijn ook een aantal sector specifieke applicaties ontwikkeld, zoals ISVL een logboekapplicatie waarin calamiteiten op het spoor worden geregistreerd en ze doorgeeft aan betrokkenen. In dit dossier worden alleen calamiteiten geregistreerd en in het kader van dit onderzoek is dit dossier dan ook niet verder onderzocht.

Voor de luchtvaart is er een Nederlands Burger luchtvaartuigregister (Bron: <http://www.ivw.nl/onderwerpen/luchtvaart/luchtvaartuig/luchtvaartregister/>), een register waarin de Nederlandse vliegtuigen met als registratieletters 'PH' worden geregistreerd. In dit dossier is geen sprake van een registratie van natuurlijke personen waardoor het buiten beschouwing gelaten is voor dit onderzoek.

2.10 Belastingen en Douane

Binnen dit domein is onderscheid gemaakt tussen de Belastingdienst die verantwoordelijk is voor loonbelasting, inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen en de Douane.

2.10.1 Belastingen

Inkomstenbelasting

De Belastingdienst is belast met de taak om inkomstenbelasting te heffen en te innen. Binnen deze organisatie worden vrijwel alle gegevens digitaal verwerkt. De Belastingdienst heeft convenanten afgesloten met organisaties om de gegevensuitwisseling te regelen. In deze convenanten zijn doel en strekking duidelijk vastgelegd, evenals afspraken om de vertrouwelijkheid van de gegevens en de

zuivere aanwending voor wettelijk toegestane doeleinden te waarborgen. De convenanten gaan over de gezamenlijke handhaving van overheidswetgeving en het onderling uitwisselen van informatie. Deze convenanten bestaan met: Arbeidsinspectie, Centraal Justitieel Incassobureau, Inspectie Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Justitie, Nederlandse Mededingingsautoriteit, Openbaar Ministerie, Agentschap NL (voorheen SenterNovem), Stichting Normering Arbeid en VROM Inspectie. Ook met de sector Werk en inkomen zijn er contacten in dit verband met BKWI.

Echter, de gegevensuitwisseling is beperkt tot het aanleveren van een kleine set specifieke gegevens aan de Belastingdienst. De levering van gegevens door de Belastingdienst is ook beperkt tot een kleine specifieke set gegevens in individuele gevallen. De gegevensverwerking en dossier opbouw vindt volledig plaats binnen de eigen organisatie van de Belastingdienst. Er zijn dan ook voor dit onderzoek geen e-dossiers aangetroffen die als dossier relevant zijn op het gebied van interoperabiliteit. Dat betekent niet dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden op dit vlak. De Belastingdienst werkt bijvoorbeeld met XBRL, StUF, XML, en andere standaarden voor gegevensuitwisseling. Dit gaat echter uitsluitend over de (wijze van) uitwisseling van berichten (bijvoorbeeld aangiften en jaarstukken). Dossiers wisselt de Belastingdienst nooit uit met derden met uitzondering van dossiers die betrekking hebben op strafrechtelijke vervolging (tussen FIOD en OM). En zelfs in die gevallen worden geen volledige dossiers uitgewisseld maar alleen informatie voor zover die van belang is van de strafvervolging.

Gegevensuitwisseling vindt regelmatig plaats bijvoorbeeld uit GBA naar Belastingdienst en over constatering (contra-indicaties) die Belastingdienst doet over basisgegevens van andere houders (terugmelding in het kader van het Stelsel van Basisregistraties). Bijvoorbeeld RDW en GBA. Omdat het hier geen sector betreft met meerdere organisaties, maar één landelijke dienst met eigen een interne informatievoorziening, wordt deze niet verder in de verkenning betrokken.

2.10.2 Douane

De Douane kent verschillende registraties en gegevensuitwisselingen met andere organisaties. Er is voor uitgaande goederen het Export Control System (ECS), voor aangiften van goederenvervoer het New Computerized Transit System (NCTS), en bijvoorbeeld een eigen identificatienummer voor bedrijven het Economic Operators Registration and Identification-number (EORI).

De gegevensuitwisseling heeft de betrekking op goederen en betreft bijvoorbeeld de Belastingdienst en bedrijven.

Binnen de scope van het onderzoek, e-dossiers die betrekking hebben op natuurlijke personen, zijn geen relevante e-dossiers aanwezig.

2.11 Justitie, Openbare orde en Veiligheid

Binnen dit domein is onderscheid gemaakt tussen Justitie (strafrecht) en Openbare orde en veiligheid (rampen en crisis).

2.11.1 Justitie

Binnen de justitieketen zijn er diverse dossiers om justitiabelen te registeren en te volgen. Globaal zijn hiertoe twee voorzieningen, de Strafrecht Keten Data Bank (SKDB) en het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). Deze handelen over natuurlijke personen en er is sprake van meervoudig gebruik waardoor deze beide e-dossiers opgenomen zijn in de lijst met de nader te onderzoeken dossiers. Allereerst spelen deze dossiers een rol bij de opsporing en vervolging. De e-dossiers ondersteunen het vaststellen en controleren van de identiteit van een persoon, faciliteren de controle op recidive, en helpen om samenloop in behandeling door meerdere organisaties te detecteren en daarbij inzicht te geven in behandelstatus en genomen beslissingen in een strafzaak. De reikwijdte van de e-dossiers gaat van opsporing tot de tenuitvoerlegging van straffen. Daarnaast heeft het JDS dossier een functie voor het afgeven van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) en het toezicht op rechtspersonen en is daarmee van invloed op aanname, ontslag of voordrachten van personen en het nemen van bestuursbesluiten.

Buiten de keten wordt het SKDB dossier gebruikt om de samenloop tussen een strafzaak en behandeling door andere organisaties te detecteren. Het e-dossier wordt ook gebruikt voor detectie van samenloop met het vreemdelingenrecht, het stoppen van uitkeringen of studiefinanciering. Aan de samenloop met de keten van jeugdbescherming wordt momenteel gewerkt binnen het IM JK (zie paragraaf 2.5.2.)

Primaire gebruikers zijn: Politie, Openbaar Ministerie, Rechtspraak, Reclassering, CJIB, DJI, Raad voor de Kinderbescherming. Secundaire gebruikers: IND, beveiligingsdiensten, DUO, de dienst JUSTIS (verklaring omtrent gedrag, toezicht op rechtspersonen), SUWI-keten, bureaus jeugdzorg en gemeenten in het kader van veiligheid in de gemeente. In het kader van matching en lokalisatie van personen wordt gebruik gemaakt van het GBA.

Naast deze twee ketenbrede e-dossiers zijn er diverse ketendossiers die voor specifieke doelgroepen zijn ontwikkeld. Te denken valt aan e-dossiers met trajectafspraken over veelplegers of dossiervolgsystemen voor het veiligheidshuis. Deze dossiers worden voornamelijk regionaal gebruikt. Er is –behalve voor de groep van jeugdcriminelen- geen landelijk ketensysteem voor casusbeheer in gebruik.

2.11.2 Rampen en crisis

De belangrijkste organisaties op het gebied van rampen en crisis zijn politie, brandweer en gezondheidszorg. Daarnaast zijn er veiligheidsregio's, crisis organisaties (nationaal, departementaal en lokaal) actief.

De brandweer is niet landelijk georganiseerd. Daardoor zijn de registraties lokaal.

De politie kent diverse registraties. Bij rampen en crisis wordt de benodigde informatie uit diverse systemen gehaald. De politie verzamelt gegevens voor haar taken als noodhulp, intake, opsporing en handhaving. Elektronische uitwisseling bij noodhulp is beperkt, daar betreft het vooral fysieke aanwezigheid. Relevant om te noemen op interoperabiliteitsgebied is dat de organisatie vtsPN, Voorziening tot Samenwerking Nederlandse Politie, werkt met één shared service centrum en werkt aan een basisvoorziening informatie om alle informatie centraal beschikbaar te hebben. Er zijn echter geen relevante e-dossiers die tijdens rampen en crisis meervoudig gebruikt worden en informatie over natuurlijke personen bevatten.

De geneeskundige hulpverleningsorganisatie en de Regio (GHOR) registreert slachtoffers (triage). Per slachtoffer wordt bijgehouden welke urgentie aan dienstverlening er aan het slachtoffer moet worden gegeven. Tevens registreert de ambulancedienst de patiënten die worden vervoerd. Bij ziekenhuizen worden registraties bijgehouden van personen die daar worden afgeleverd door de ambulances. De gemeenten registreren personen die voor 'opvang en verzorging' worden opgenomen of die aanverwant zijn van de slachtoffers. Dit zijn echter allen grotendeels lokale registraties.

Qua landelijke registratie is er in het gemeentelijke stelsel het CRIB (Centraal Registratie- en Informatie Bureau). Op deze locatie moet in principe alle informatie worden verzameld van de verschillende diensten. Er zijn ontwikkelingen om een slachtoffer volg systeem te realiseren vanuit GHOR Nederland, maar dat staat nog in de kinderschoenen.

2.12 Openbaar bestuur

Deze 'sector' omvat de lokale en provinciale overheden. Kenmerkend voor deze organisaties die een integrale taak in relatie tot een bepaald gebied vervullen is dat zij organisatorisch onderdak bieden aan organisaties (of uitvoeringsfuncties) van eerder besproken sectoren. In het kader van deze verkenning is het van belang in hoeverre provincies en gemeenten zich beperken tot samenwerking binnen verschillende sectoren of dat zij zelf ook eigen e-dossiers, verwijzindexen of registers aanleggen. Laten we daarbij de reeds besproken sectoren en de basisregistraties buiten beschouwing dan zijn er de 'eigen' voorzieningen voor taken zoals uitgifte van paspoorten, gemeentelijke belastingen en leges,

vergunningen, huisvuilinzameling etc. etc. Deze zijn meestal organisatie specifiek en er is geen meervoudig gebruik waarbij andere organisaties zijn betrokken.

Er is echter ook sprake van de ontwikkeling van klantrelatie databases en zaaksystemen en deze is wel relevant in het kader van interoperabiliteit. Met deze systemen beogen de gemeenten immers één compleet klantbeeld te verkrijgen en de afhandeling van alle zaken inzichtelijk te maken en te monitoren; met andere woorden op één plek is van een persoon te zien welke producten en diensten hij heeft afgenomen en welke aanvragen in behandeling zijn. Het doel is daarbij dit over sectoren heen te doen: het kan dus een aanvraag inzake werk en inkomen betreffen of een contact in verband met de WMO of de gemeentelijke belastingen. Door veel gemeenten en ook door landelijke organisaties en programma's worden deze ontwikkeling zeer belangrijk gevonden om de dienstverlening verder (mede door digitalisering) te verbeteren.

3 E-dossiers, verwijzindexen en registers over natuurlijke personen nader beschouwd

3.1 Toelichting van de gemaakte keuze

In het vorige hoofdstuk is een algemene overview gegeven van diverse e-dossiers, verwijzindexen en registers. Binnen het kader van deze verkennende studie is het niet mogelijk om dit hele spectrum aan een nadere analyse te onderwerpen. Daarom is gekozen voor een analyse van een bepaald type van deze voorzieningen. Namelijk die voorzieningen waarbij een natuurlijk persoon onderwerp is van de samenwerking tussen verschillende organisaties. Met andere woorden het gaat om dienst- of zorgverlening aan natuurlijke personen die betrekking heeft op deze personen zelf of op andere natuurlijke personen waarbij zij - niet beroepsmatig - betrokken zijn.

In onderstaande tabel is het per sector het overzicht van de geselecteerde voorzieningen opgenomen.

Voorziening	Naam voluit	Korte omschrijving en doelstelling
Gezondheidszorg		
AZR	AWBZ brede zorgregistratie	<ul style="list-style-type: none"> Berichten uitwisseling i.v.m. behandeling AWBZ zaken Tijdige en juiste inzet van zorg en minder administratieve lasten
EPD	Elektronisch patiëntendossier	<ul style="list-style-type: none"> Gezondheidszorg Bevorderen patiëntveiligheid en efficiency in keten
Welzijn en overige Zorg		
IM JK	Informatiemanagement in de jeugdketen	<ul style="list-style-type: none"> informatie uitwisseling tussen alle betrokken organisaties in de jeugdbeschermings- en jeugdstrafrechtketen Verbeteren van besluitvorming over en zorgverlening aan jeugdigen en hun gezinnen
VIR	Verwijsindex risicojongeren	<ul style="list-style-type: none"> Met elkaar in contact brengen van professionals die risico's signaleren bij dezelfde jeugdigen Bevordering van de samenwerking in het brede jeugddomein

Voorziening	Naam voluit	Korte omschrijving en doelstelling
Werk en Inkomen		
DKD	Digitaal klantdossier	<ul style="list-style-type: none"> • Klantdossier werk en inkomen • Eenmalige uitvraag klantgegevens, betere dienstverlening en controle
Onderwijs en Wetenschap		
ELD	Elektronisch leerdossier	<ul style="list-style-type: none"> • Leerdossier voor de overgang naar een andere school • Voorkomen verlies relevante gegevens, minder administratieve lasten
E-portfolio	E-portfolio	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijk leer-/competentiedossier • Inzicht in competenties voor opleiding of werk
Justitie, Openbare orde en Veiligheid		
SKDB/JDS	Strafrechtsketen database/Justitie documentatie systeem	<ul style="list-style-type: none"> • SKDB: Register van justitiabelen binnen de rechtsketen • Toetsing i.v.m. recidive, onderzoek, detecteren samenloop (vreemdelingen, SUWI, studiefinanciering) • JDS: centraal beheer van alle documenten

Tabel 4 - Overzicht voorzieningen natuurlijke personen

Ook in situaties waar het object van aandacht geen natuurlijk persoon is, zijn er interoperabiliteitsissues aan de orde zijn waarbij e-dossiers, verwijzindexen of registers een rol spelen. Het aan te bevelen om te zijner tijd na te gaan of is dan ook de moeite waard om te zijner tijd na te gaan of inzichten en conclusies in verband met de voorzieningen die we hier nader beschouwen ook van toepassing zijn in deze andere situaties.

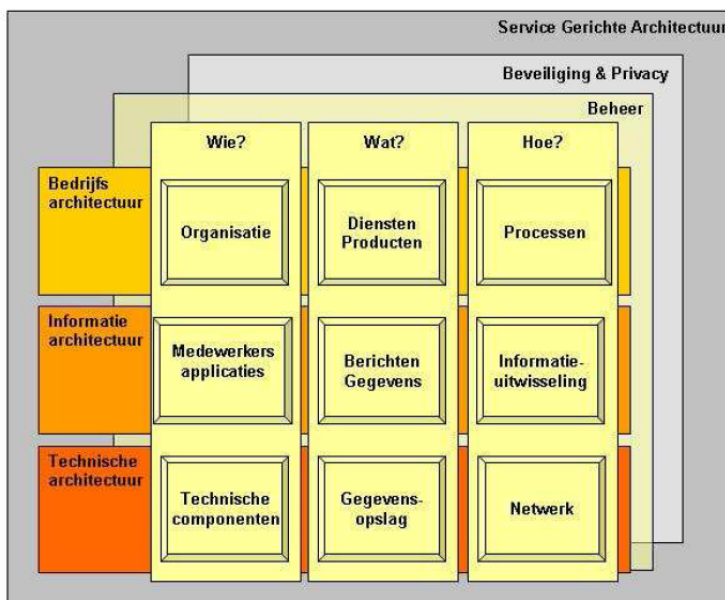
De keuze om eerst de situatie met betrekking tot natuurlijke personen als onderwerp nader te belichten is ingegeven door de volgende overwegingen:

1. Veel activiteiten en processen van de overheid en de publieke sector betreffen situaties waarbij de natuurlijke persoon onderwerp is;
2. Er is veel maatschappelijke (en politieke) aandacht voor deze processen en de inrichting er van, onder andere omdat bij het falen van de samenwerking er sprake kan zijn van ernstige incidenten;

3. Bij inhoudelijke gegevens over natuurlijke personen speelt de privacy altijd een belangrijke rol. Ook dit is een maatschappelijk en politiek belangrijk aandachtspunt.

3.2 Interoperabiliteit vereist actie op drie niveaus

Voor een goed inzicht in interoperabiliteitsissues is gekozen voor een insteek die aansluit bij de architectuurbenadering van de NORA. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijf, informatie en techniek. Dit wordt dan voorgesteld als drie afzonderlijke architectuur lagen (Bron: NORA 2.0). Deze drie lagen vormen het analysekader van de nadere analyse.

Figuur 2 - Overzicht architectuurlagen

Het raamwerk kent drie architectuurlagen, te weten:

- A. De bedrijfsarchitectuur - de bedrijfsarchitectuur geeft aan hoe een organisatie diensten levert aan haar klanten en welke rol de verschillende stakeholders hebben;
- B. De informatiearchitectuur - de informatiearchitectuur beschrijft welke informatie nodig is om de bedrijfsvoering te ondersteunen, hoe deze informatie wordt gestructureerd en op welke wijze de informatie wordt uitgewisseld. Hierbij wordt ook de rol van relevante stakeholders beschreven;
- C. De technische architectuur - de technische architectuur beschrijft welke middelen worden ingezet om gegevens op te slaan, uit te wisselen en te verwerken.

Daarnaast worden drie kolommen onderscheiden die dwars door de architectuurlagen heenlopen. Elke kolom adresseert een aspect (wie, wat of hoe) dat binnen de architectuurlagen ingevuld moet worden. In het kader van de analyse wordt per architectuurlaag een aantal aspecten beschreven:

A. Bedrijfsarchitectuur

- (Wie) neemt actie: organisaties
- (Wat) wordt geleverd: diensten, services
- (Hoe) gebeurt dit: processen

B. Informatiearchitectuur

- (Wie) neemt actie: informatieverwerkers
- (Wat) wordt geleverd: informatieservices
- (Wat) wordt beheerd: gegevens/ metagegevens
- (Hoe) wordt informatie uitgewisseld

C. Technische architectuur

- (Wie) neemt actie: technische componenten
- (Wat) wordt geleverd berichten
- (Wat) wordt beheerd gegevens
- (Hoe) worden berichten uitgewisseld netwerk

Daarnaast zijn er nog twee generieke aspecten: beveiliging en beheer. Deze aspecten hebben hun impact op alle drie de lagen (Bron: NORA 2.0).

In de volgende paragrafen wordt de situatie voor elk van deze aspecten in kaart gebracht voor de geselecteerde e-dossiers, verwijzindexen, registraties en registers. Hierbij is gebruik gemaakt van bureauonderzoek, navraag bij sectorexperts van Capgemini en de interviews gehouden in de sectoren Werk en inkomen, Onderwijs en Welzijn en Zorg (Specifiek de Jeugdzorg).

3.3 Kenmerken van de bedrijfsarchitectuur

3.3.1 Organisatie

Doel

Alle e-dossiers, verwijzindexen en registers zijn gerealiseerd om informatie tussen medewerkers van betrokken organisaties uit te wisselen. Dit dient verschillende doelen:

- Vermindering administratieve lasten en vergroting efficiency;
- Door hergebruik niet meer (keer) dan nodig uitvragen van gegevens aan betrokken persoon;
- Dienen als bron voor (geanonimiseerde/geaggregeerde) beleidsinformatie.

Deze doelstellingen zijn echter meestal secundair. Voor wat betreft hun primaire doelstellingen leggen sectoren andere accenten. In onderstaande tabel een overzicht.

Sector	Doelstelling
Gezondheidszorg	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige en juiste inzet van zorg • Bevorderen veiligheid van betrokken persoon
Jeugd domein	<ul style="list-style-type: none"> • Door signalering en het in contact brengen van professionals voorkomen dat jeugdigen onverantwoorde risico's lopen doordat instanties langs elkaar heen werken (VIR) • Realiseren van een integraal klantbeeld op basis van behoefte en bevoegdheden, zodat effectief en efficiënt beslissingen genomen kunnen worden en hulpverlening en afstemming kan plaatsvinden (IM JK)
Justitie	<ul style="list-style-type: none"> • Eenduidig beeld van justitiabele zodat verwarring en verwisseling wordt uitgesloten • Volledige documentatie
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • De vervolgschool in staat stellen zo goed mogelijk het aanbod op de leerling af te stemmen en eventueel extra zorg te verlenen (ELD) • De betrokken burger/leerling beter in staat stellen informatie te geven over bereikte resultaten (e-portfolio)
Werk en Inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • Op maat gesneden behandeling van de zaak • Doelgerichte controle

Tabel 5 - Overzicht primaire doelstellingen per sector

Wettelijke grondslag

Met uitzondering van de voorzieningen ELD en de AWBZ brede zorgregistratie ligt aan de voorzieningen directe wetgeving ten grondslag. Naar voren is gekomen dat dit ook als een succesfactor wordt gezien, vanwege het signaal dat er mee wordt gegeven, de verplichtingen die er uit volgen en omdat het de inhoudelijke basis vormt voor verdere afspraken. Ook in verband met privacy en de daarbij belangrijke issue van doelbinding, is aanvullende wetgeving (t.o.v. de Wet bescherming persoonsgegevens) vaak noodzakelijk. Wettelijke verankering zorgt in feite voor standaardisatie. In praktijk blijkt dat als wetgeving niet tijdig wordt ingezet, er kans is op vertragingen in het realiseren van de voorzieningen. Natuurlijk is ook aandacht nodig voor wat er in de wet moet worden geregeld en wat beter kan worden geregeld in aanvullende besluitvorming.

3.3.2 Diensten en services

Diensten en processen

De e-dossiers, verwijsindexen en registers hebben in de eerste plaats betrekking op de uitvoerende processen in verband met de dienst- en zorgverlening. Daarnaast wordt de controle van processen, activiteiten en gegevens gefaciliteerd. In een aantal gevallen worden de gegevens ook gebruikt voor het samenstellen van gegevensoverzichten voor beleidsvorming en beleidsverantwoording of het toewijzen van financiële vergoedingen aan instellingen.

De functie in relatie tot de primaire processen

Deze functie kan zijn het beschikbaar stellen van informatie via een 'push'-methode of via raadpleging ('pull'-methode). Ook is het mogelijk dat men op basis van een vraag en antwoord interactie de beschikking krijgt over een set gegevens of dat via de voorziening een transactie tot stand wordt gebracht. Vaak is er sprake van een combinatie.

In onderstaande tabel een overzicht van de functionaliteit van de geselecteerde voorzieningen:

Voorziening	Afkorting	Functionaliteit
AWBZ-brede zorgregistratie	AZR	Informatie beschikbaar stellen + Interactie op maat + transactie
Digitaal Klant Dossier in de Suwiketen (DKD)	DKD	Informatie beschikbaar stellen + Interactie op maat + transactie
Elektronisch LeerDossier	ELD	Informatie beschikbaar stellen

Voorziening	Afkorting	Functionaliteit
Elektronisch Patiënten Dossier	EPD	Informatie beschikbaar stellen
e-portfolio	e-portfolio	Informatie beschikbaar stellen
IM JK	IM JK	Informatie beschikbaar stellen
Strafrecht keten databank/Justitieel documentatie systeem	SKDB/JDS	Informatie beschikbaar stellen
Verwijsindex risicojongeren	VIR	Informatie beschikbaar stellen

Tabel 6 - Overzicht functionaliteit voorzieningen

3.3.3 Processen

Toepassing van standaarden binnen de bedrijfsarchitectuur

Bij interoperabiliteit is het van belang dat er duidelijke afspraken zijn over wijze waarop een geleverde gegevensmutatie tot stand komt en hoe afgenomen gegevens gebruikt worden. Tevens is belangrijk dat geborgd wordt dat deze afspraken worden nageleefd.

De wijze waarop het maken van afspraken gebeurt, kent verschillende verschijningsvormen:

- Het kan onderdeel uitmaken van de wettelijke kaders waarin hierover zaken zijn vastgelegd;
- Betrokken partijen stellen convenanten op;
- Er worden handboeken en richtlijnen ontwikkeld;
- Processen die moeten worden uitgevoerd in verband met levering of afname van gegevens worden in procesmodellen beschreven;
- In een sector hanteert men 'aansluitvoorwaarden' of 'aansluitprotocollen' waarin ook een aantal zaken die organisatorisch geregeld moeten zijn.

Er is geen bovenliggende standaard of algemeen toegepaste methodiek bij het regelen en monitoren van deze afspraken. Iedere sector maakt hierin zijn eigen keuze en het is van buitenaf niet direct mogelijk te beoordelen of de gemaakte afspraken afdoende zijn.

Eigenaarschap en 'governance'

De eindverantwoordelijkheid voor een voorziening kan liggen bij de minister, maar ook bij decentrale overheden. Bij particuliere instellingen die deze voorziening voor hun eigen organisaties ontwikkeld hebben kan deze ook liggen bij een samenwerkingsverband. In veel gevallen blijven de gegevens eigendom van de leverende partij. Het verschilt per sector hoe de verantwoordelijkheid voor en

toezicht op het correcte gebruik door de afnemende organisatie is geregeld. Soms wordt verwezen naar de ministeriële verantwoordelijkheid van de minister waaronder deze organisatie valt. Leverende partijen voeren zelf geen toezicht uit op dit gebruik.

Beheer is in handen gelegd van gespecialiseerde organisaties. Dit kunnen overheids-organisaties zijn (b.v. een agentschap), maar bij niet overheidsorganisaties zijn het zelfstandige organisaties, bij voorbeeld stichtingen. Daarbij is geregeld dat betrokken partijen op bestuurlijk niveau strategisch invloed hebben. Op tactisch niveau is via gebruikersraden invloed geregeld op de verdere ontwikkeling en het beheer.

Privacy

Privacy overwegingen spelen bij de ontwikkeling en opzet van e-dossiers, verwijzindexen en registers een buitengewoon belangrijke rol. Met name de 'doelbinding' die de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) voorschrijft zorgt ervoor dat er hele expliciete afspraken worden gemaakt. Door deze afspraken wordt geborgd dat men uitsluitend toegang heeft tot gegevens waarvoor geregeld is dat deze een vooraf gedefinieerd doel dienen.

Dit leidt er onder andere toe dat gegevens opgeslagen blijven binnen de afzonderlijke organisaties en alleen selecties van één of meer records, al dan niet op aanvraag worden verstrekt aan andere organisaties. Alleen binnen een sector zoals justitie is er sprake van een centraal beheerde gegevensverzameling met ook inhoudelijke en procesgegevens. Binnen het onderwijs kent men een register waarin te vinden is welke persoon (leerling) ingeschreven is bij welke instelling. Bij de VIR wordt helemaal geen informatie langs digitale weg verstrekt. Er wordt alleen een signaal doorgegeven en alleen als een meldingsbevoegde ook zelf een signaal doorgeeft.

Inzagerecht, zeggenschap over gebruik, recht op verificatie en recht op bezwaar van betrokken natuurlijke personen

Het is een wettelijke eis dat er regelingen getroffen worden die het voor de burger mogelijk maken te zien welke gegevens over hem of haar zijn vastgelegd, die de burger het recht geven om geïnformeerd te worden over een bepaalde verstrekking en soms om deze te verbieden en die de burger de mogelijkheid geven onjuiste gegevens te corrigeren.

De verschillende e-dossiers, de verwijzindex en de registers geven hier elk op hun eigen wijze invulling aan. Soms worden er specifieke centrale (web) faciliteiten geboden die de uitvoering van dit recht door de burger vereenvoudigen. Maar in veel gevallen moet hij via één van de betrokken organisaties toegang krijgen tot deze gegevens. Feit is dat de burger steeds weer een andere route moet volgen om van deze rechten gebruik te maken.

3.4 Kenmerken van de Informatie architectuur

De informatiearchitectuur met betrekking tot interoperabiliteit beschrijft welke gegevens zijn opgenomen in het e-dossier, de index of het register, hoe deze worden uitgewisseld. Daarbij hoort ook de configuratie van 'services' (applicaties, databases, berichtenservices). Ook de wijze waarop hierover tussen partners afspraken (over semantiek in de vorm van standaarden) zijn gemaakt komt in deze paragraaf aan de orde.

Gegevensset

De geselecteerde e-dossiers, verwijzindexen en registers hebben verschillend samengestelde gegevenssets. In alle gevallen is er een minimumset aan identificerende gegevens op basis van het BSN. Omdat het BSN niet in alle gevallen beschikbaar is hanteert men soms een (aanvullend) sectoraal nummer. Naast deze identificerende gegevens hanteert men een zeer beperkte tot een meer uitgebreide set verwijzgegevens, inhoudelijke gegevens (over de persoon/zaak) en/of procesgegevens over de uitgevoerde en nog uit te voeren processtappen.

Tabel 7 - Overzicht beschikbare gegevens, geeft hiervan een overzicht. Opgemerkt moet worden dat het hier gaat om het totaal van beschikbare gegevens. Of men ook werkelijk toegang heeft tot bepaalde gegevens is afhankelijk van autorisaties.

Voorziening	ID	Inhoudelijke gegevens	Procesgegevens
AWBZ brede zorgregistratie	X	over Indicaties en toegewezen zorg	ja
Digitaal klantdossier	X	over klant, inkomen, uitkering	ja
Elektronisch leerdossier	X	leerresultaten en onderwijs relevante zorg	nee
Elektronisch patiëntendossier	X	over patiënt, klachten, medicatie en behandelingen	ja
e-Portfolio	X	over leerresultaten- en competenties	nee
IM JK	X	over verwijzingen, status, de jeugdige en de zaak, documentatie	ja
SKDB/JDS	X	over justitiabelen, zaak, proces en documenten	ja
Verwijsindex risicojongeren	X	nee (alleen signaal)	niet van toepassing

Tabel 7 - Overzicht beschikbare gegevens

Gebruik gegevens uit basisregistraties

In paragraaf 2.2 is al aandacht gegeven aan het belang van basisregistraties en het BSN voor interoperabiliteit. Het BSN speelt een belangrijke rol bij de identificatie van een persoon. Naar voren is gekomen dat er personen zijn die geen BSN hebben, hetgeen tot afzonderlijke sectorspecifieke nummers leidt. Ook de beperkingen in toegang tot GBA gegevens die gelden voor bepaalde organisaties leiden tot eigen oplossingen om relevante gegevens (over bij voorbeeld familierelaties) te kunnen vastleggen. Het Register Niet Ingezetten (RNI) is in dit verband ook van belang. Dit is echter nog niet operationeel.

Voor wat betreft de andere basisregistraties is het met name Werk & inkomen die gebruik maakt van BLAU (lonen, arbeidsverhoudingen en uitkeringen), BRI (inkomens) en de BRV (voertuigen).

De configuratie van services

De naamgeving van de verschillende voorzieningen lijkt er op te duiden dat zij verschillend van opzet zijn. Een nadere beschouwing leert dat de naamgeving echter niet eenduidig is en niet leidt tot een zinvol onderscheid. De configuratie van services die het hergebruik of gemeenschappelijk gebruik van gegevens mogelijk maakt wordt bepaald door het doel en de karakteristieken van de samenwerking en het belang van de bescherming van persoonsgegevens in die samenwerking.

Daarom is er –terwijl de naam vaak anders suggereert- in de meeste gevallen er geen sprake van één gemeenschappelijke database met klant, dossier en procesgegevens. Alleen justitie (SKDB/JDS) vormt hierop een uitzondering. Maar het gebruik is dan ook beperkt tot ‘justitie’ organisaties.

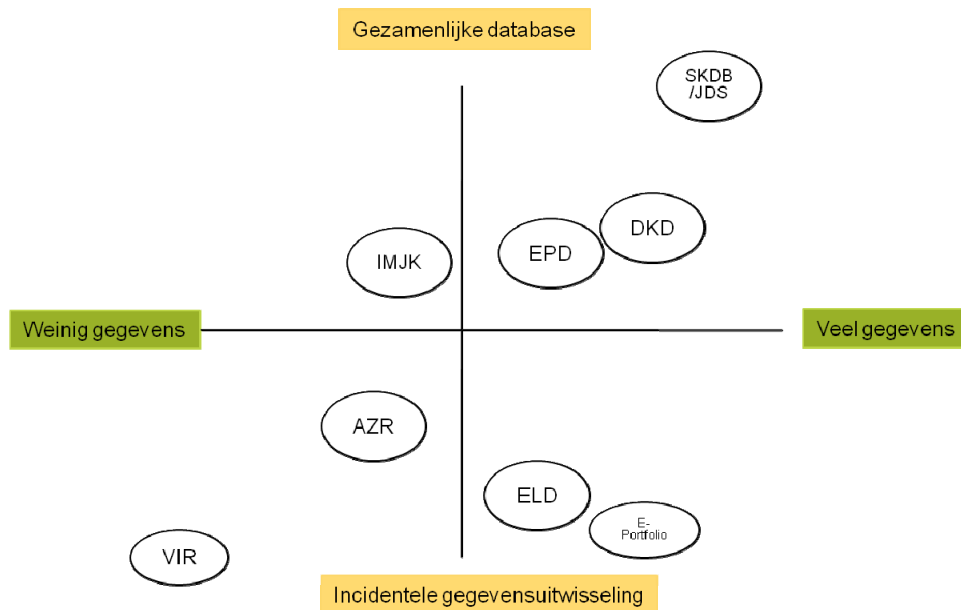
Bij DKD, IM JK en EPD is er geen centrale database, maar zijn er services waarmee een geautoriseerde gebruiker op elke moment een selectie van gegevens op kan vragen uit de administraties van de deelnemende organisaties om deze te gebruiken in zijn eigen werkprocessen. Bij IM JK ligt de nadruk op ondersteuning van casuoverleggen en het daarvoor delen van voor betrokken partijen verschillende sets van relevante gegevens.

Bij ELD is er alleen sprake van overdracht van gegevens van de ene instelling naar de andere in geval van transfer van de leerling. Dit verloopt via een centraal schakelpunt. Bij e-portfolio is de betrokken persoon eigenaar en beheerder van zijn gegevens.

Bij de AZR worden gestandaardiseerde berichten over indicaties en toegewezen zorg tussen organisaties uitgewisseld. Er is daarbij geen mogelijkheid om een integraal klantbeeld over de betrokken organisaties heen te vormen.

De VIR beperkt zich tot het afgeven van een signaal in relatie tot een jeugdige. Dat signaal leidt tot een signaal aan andere organisaties als zij ook signalen over jeugdigen hebben afgegeven. Het signaal zelf is inhoudloos, het is in feite slechts een vlaggetje. Professionals nemen daarna contact op met elkaar

om afspraken te maken over de samenwerking in de aanpak van het gesignaleerde risico. Informatie-uitwisseling bij een match vindt plaats conform de verschillende regimes van de betrokken professionals.

Figuur 3 Overzicht van verschillende voorzieningen

In Figuur 3 zijn de voorzieningen weergegeven naar de aspecten ‘omvang van de uitgewisselde gegevens’ en ‘aard van de inrichting van de voorziening’.

Een bijzondere rol vervullen de basisregistraties die weliswaar een andere opzet hebben, maar een buitengewoon belangrijke rol spelen bij de interoperabiliteit. Voor algemeen en verplicht gebruik van basisgegevens zijn en worden er basisregistraties ingevoerd die onderdeel uitmaken van het stelsel van basisregistraties. Binnen de onderwijssector is gekozen voor een eigen sectorale basisregistratie, de BRON: basisregistratie onderwijs, met alleen gegevens over bij welke instelling welke leerling is ingeschreven. Deze maakt geen onderdeel uit van het stelsel van basisregistraties en er zijn dan ook geen algemene verplichtingen tot gebruik.

Gebruik van standaarden

Het komen tot afspraken over de betekenis van gegevens is bij alle voorzieningen een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor worden gegevenswoordenboeken opgesteld met daarin de gegevensdefinities en andere gegevenseigenschappen evenals gegevensmodellen. De wijze van beschrijving (de metagegevens) zijn per sector bepaald.

Naast de gegevensdefinitie zijn er ook nog andere functionele eigenschappen van belang waarover afspraken worden gemaakt. Ook hieraan geeft elke sector of voorziening zijn eigen invulling. Bij voorbeeld door het uitwerken van functionele ontwerpen. Bij het e-portfolio, IM JK en de VIR wordt gebruik gemaakt van de Nederlandse technische standaard (NTA) (een NEN methodiek) om functionele (en ook technische) aspecten vast te leggen van de voorziening en de eisen die aan de koppelvlakken worden gesteld.

3.5 Kenmerken van de technische architectuur

In paragraaf 0 is de functionele werking van de verschillende voorzieningen beschreven. Bij de technische implementatie is dit uitgewerkt in diverse services. Daarin is er in vrijwel alle gevallen sprake van XML berichten die via een schakelpunt verzoeken doen aan leverende systemen en de respons verstrekken aan de afnemende systemen. Ook AZR, nu nog gebaseerd op 'peer to peer' berichtenverkeer onderzoekt momenteel de mogelijkheid van een schakelpunt voor een betere afhandeling van het berichtenverkeer.

In vrijwel alle gevallen maakt men gebruik van algemene (externe) technische standaarden zoals XML en SOAP.

Opgemerkt daarbij wordt wel dat binnen deze standaarden een nadere uitwerking tot een herkenbaar en implementeerbaar product moet plaatsvinden. Deze worden door verschillende partijen (zoals leveranciers) onafhankelijk van elkaar gemaakt. Bij realisatie van koppelingen zijn er dan de nodige compatibiliteitsproblemen.

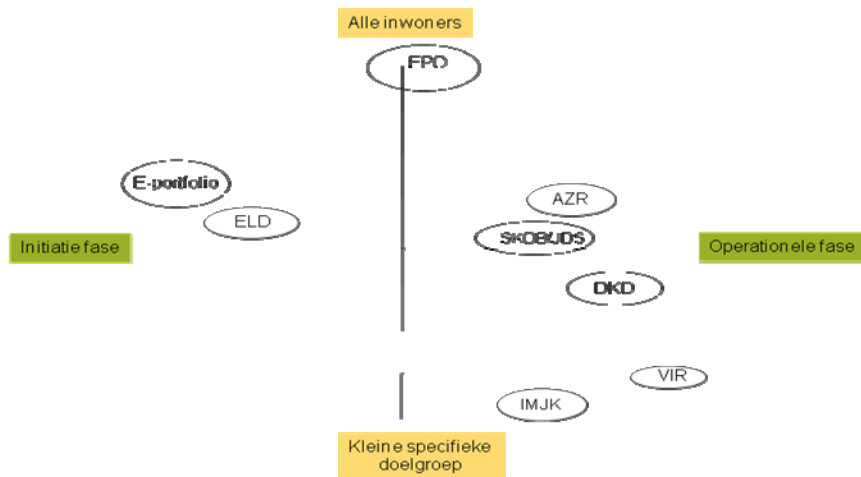
Services die veel worden gebruikt voor identificatie en authenticatie zijn DigiD en de BSN verificatie. Voor de gezondheidszorg wordt momenteel gewerkt aan DigiD+ of 'DigiD zorg' voor een sterke authenticatie van patiënten ten behoeve van de toegang van de patiënten zelf. Andere gemeenschappelijke e-overheids services zoals Digipoort en Digikoppeling zijn nog niet breed geïmplementeerd.

Sectoren hebben vaak eigen gesloten netwerken voor het beveiligd dataverkeer. Voorbeelden zijn Suwinet en Justinet. Is er behoefte aan toegang vanuit 'derden' (zoals in de jeugdbescherming) dan is dit erg tijdrovend en complex. In de gezondheidszorg kiest men voor beveiligd internet verzorgd door gecertificeerde Zorg service providers.

3.6 Overige kenmerken

Naast de hiervoor beschreven kenmerken gerelateerd aan de verschillende architectuurlagen

is van belang in welk ontwikkelstadium de inrichting van de sectorale interoperabiliteit zich bevindt. Eveneens is van belang een beeld te hebben van de omvang van de populatie waarop de samenwerking zich richt.

Figuur 4 - Overzicht stadia e-dossiers

In Figuur 4 zijn de nader onderzochte voorzieningen in beeld gebracht voor wat betreft de omvang van de populatie en het ontwikkelstadium. Dit laat zien dat er enkele voorzieningen min of meer zijn uitontwikkeld, maar dat een aantal nog volop in ontwikkeling zijn. Dit geldt voor de onderwijssector, maar ook voor de gezondheidszorg. Deze beide sectoren en de betreffende voorzieningen hebben ook betrekking op grote populaties.

3.7 Bevindingen en conclusies

Succesfactoren

In de contacten met betrokkenen projectleiders, adviseurs en opdrachtgevers is naar voren gekomen dat aandacht voor de hiervoor genoemde punten belangrijk is, maar dat dat alleen effect heeft als er van een goede veranderkundige aanpak sprake is met veel aandacht voor de zorgvuldigheid waarmee wordt omgegaan met persoonsgegevens. Communicatie, landelijke kennisdeling en uitwisseling van ervaringen zijn cruciaal. Ook wordt naar voren gebracht dat bij het ontwikkelen van interoperabiliteit de grootste inspanning het maken van afspraken over gegevens is. Bij het opstellen van semantische standaarden komen tal van (soms wezenlijke) verschillen in gebruik en definitie van bepaalde begrippen naar voren.

Eenduidige naamgeving met de juiste associatie

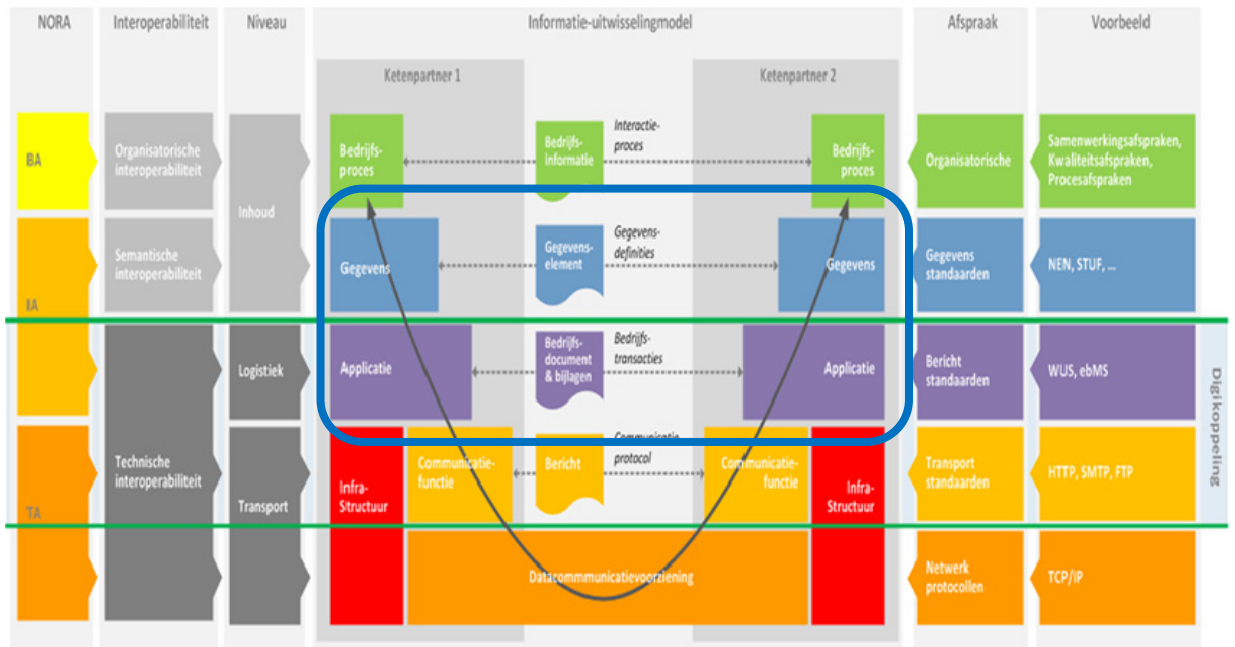
De in dit hoofdstuk in kaart gebrachte voorzieningen die interoperabiliteit mogelijk maken zijn voorzien van uiteenlopende namen zoals digitaal klantdossier, elektronisch patiëntendossier, elektronisch leerdossier, AWBZ brede zorgregistratie en verwijzindex risicojongeren. Deze naamgeving is niet altijd eenduidig en roept ook niet altijd de juiste associatie op. De term e-dossiers als verzamelbegrip voor alle geselecteerde varianten is eveneens ongelukkig. Er is behoefte aan een overkoepelende term voor voorzieningen gericht op het verstrekken of uitwisselen van gegevens ten behoeve van samenwerking tussen organisaties. Voorgesteld wordt hier de neutrale term 'interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen' voor te gebruiken.

Interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen

ICT-services bestaande uit programmatuur, databases, data en berichten gericht op het verstrekken, raadplegen of uitwisselen van gegevens ten behoeve van samenwerking tussen verschillende organisaties.

Deze interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen vormen samen met afspraken op organisatie niveau én de ICT gegevenstransport-technische infrastructuur de totale interoperabiliteits infrastructuur. We kiezen er hier bewust voor om de in dit document behandelde voorzieningen als een *gegevensvoorziening* te definiëren. Dit betreft dus een onderdeel van de infrastructuur. Deelnemende organisaties gebruiken deze *interoperabiliteits gegevensvoorziening* bij hun bedrijfsprocessen. De voorzieningen maken geen onderdeel uit van de bedrijfsvoering. De gegevensvoorziening gebruikt ook een technische infrastructuur (die ook voor andere zaken wordt gebruikt). Deze technische infrastructuur maakt ook geen onderdeel van uit van de voorziening.

In figuur 5 is een informatie-uitwisselingsmodel weergegeven.

Figuur 5 Gegevensvoorzieningen maken onderdeel uit van een gegevensstructuur.

Het is een in al diverse rapporten gebruikt model waarbij de NORA architectuur indeling (zie kolom NORA), de verschillende typen interoperabiliteit, de wijze waarop deze wordt geoperationaliseerd en standaarden in samenhang zijn weergegeven. Gegevensvoorzieningen zoals hier besproken kunnen hierin gepositioneerd worden op het niveau IA (informatiearchitectuur). Zij dienen echter altijd gezien te worden in samenhang met de bedrijfsprocessen en maken gebruik van services op het TA (technische architectuur) niveau.

Aandachtspunten in verband met standaardisatie

De belangrijkste aandachtspunten in verband met standaardisatie zoals die naar voren zijn gekomen bij de nadere verkenning van de voorzieningen zijn:

- Wetgeving speelt een bepalende rol bij het (dwingend) gebruik van standaarden en wetgeving kan ook bijdragen aan stabiliteit en kan voorkomen dat standaarden te veel wijzigen. Wetgeving die zich geen rekenschap geeft van de uitwerking van regels in de praktijk van interoperabiliteit kan ook belemmerend zijn.

- Ontwikkelingen van interoperabiliteitsvoorzieningen worden steeds meer gezien vanuit een architectuur perspectief. Op basis van de NORA worden sectorale deelarchitecturen⁴ uitgewerkt waarbinnen de specifieke voorzieningen een plaats krijgen. Dit gaat in de toekomst zeker bijdragen aan meer transparantie en inzicht in de verschillende initiatieven. Ook standaarden zullen vanuit deze architectuurbenadering een rol gaan spelen.
- Bij de realisatie van interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen wordt aandacht gegeven aan afspraken over organisatie en de werkprocessen die nodig zijn voor kwaliteit en correct gebruik. De wijze waarop dit wordt gedaan is echter verschillend per sector en niet gebaseerd op 'standaard' methodieken. Voor organisaties die met meerdere sectoren te maken hebben is dit gebrek aan standaarden complex.
- In alle sectoren is en wordt veel werk verzet om tot gegevensstandaarden te komen. De verschillende context van waaruit deelnemende organisaties een entiteit of gegeven beschouwen speelt hierbij een belangrijke rol. Basisregistraties en de in dat verband landelijke geldende definities leveren een bijdrage aan de benodigde eenheid van taal. Maar er is nog een zeer grote set gegevens die in elke sector afzonderlijk worden gedefinieerd.
- Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van algemene standaarden zoals XML. Binnen deze standaarden worden specifieke uitwerkingen gemaakt (in vocabulaires). Indien bij deze uitwerking geen goede afstemming plaatsvindt, ontstaan er bij de implementatie knelpunten.
- Sectoren ontwikkelen zelf hun semantische standaarden en gebruiken daarbij eigen methoden zoals verschillende typen gegevenswoordenboeken.

In hoofdstuk 5 komen wij op deze punten terug bij het formuleren van aanbevelingen.

⁴ Voorbeelden zijn MARIJ: Rijksoverheid, GEMMA: gemeenten, PETRA: Provincies, WILMA: waterschappen; sectoren ontwikkelen ook eigen architecturen waarbij wel steeds meer aan de NORA wordt gerefereerd

4 Interoperabiliteit tussen sectoren

4.1 Inleiding

Voor het Forum Standaardisatie is het van belang een overzicht te krijgen van de ontwikkeling van interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen (IOG) zoals die in de vorige hoofdstukken is beschreven. Het Forum Standaardisatie wil daarnaast ook inzicht krijgen in hoeverre samenwerking tussen sectoren aan de orde is. Welke rol spelen sectorale IOG's daarin en de eventuele impact op de verdere ontwikkeling? In dat verband wil het Forum Standaardisatie ook weten welke issues met betrekking tot standaardisatie een rol spelen en welke rol het Forum Standaardisatie eventueel kan vervullen.

In dit hoofdstuk wordt voor de geselecteerde voorzieningen inzicht in de stand van zaken voor wat betreft intersectorale uitwisseling gegeven. Hierbij worden de drie geselecteerde cases (DKD, VIR en ELD) nader belicht. Vervolgens wordt er stil gestaan bij specifieke aandachtspunten waar het de ontwikkeling en toepassing van (intersectorale) standaarden betreft.

4.2 Intersectorale gegevensuitwisseling

Organisaties die deel uitmaken van een sectoraal samenwerkingsverband wisselen vaak ook zelf gegevens uit met organisaties buiten de sector. Zij nemen dan deel aan twee of meerdere ketens of netwerken. Er zijn bij deze inventarisatie echter geen structurele (rechtstreekse) koppelingen tussen IOG's geconstateerd. Met andere woorden elke organisatie combineert zelf gegevens uit meerdere bronnen (IOG's en andere). Maar dit gebeurt niet op sectorniveau via koppeling van sectorale voorzieningen. Theoretisch bestaat de mogelijkheid dat gegevens van een sector via een organisatie in een andere sector terecht komen natuurlijk wel. In hoeverre dat het geval is zou nader moeten worden onderzocht.

Het is van belang zich te realiseren dat er veel koppelingen zijn tussen basisregistraties en IOG's. Als het beheer van de basisregistraties goed op orde is dan komen mutaties van basisgegevens van de ene sector via de basisregistratie bij de andere sector terecht. Dat is juist ook de bedoeling, maar geldt alleen voor een beperkte set basisgegevens zoals vastgelegd in de basisregistraties. Ook diensten zoals de Belastingdienst en het CBS betrekken gegevens van meerdere IOG's, maar vormen geen 'brug' tussen IOG's.

RINIS (Routerings Instituut (inter) Nationale gegevensstromen) neemt in dit verband een specifieke plaats in. Elf landelijk werkende organisaties van verschillende sectoren maken gebruik van de

diensten van RINIS voor het uitwisselen van elektronische berichten. RINIS verzorgt daarmee een deel van de infrastructuur, maar beheert geen gegevens en gaat ook niet over de inhoudelijke afspraken. De uitwisseling wordt overigens wel door RINIS gedocumenteerd.

Hieronder wordt kort de situatie voor enkele belangrijke dossiers beschreven:

DKD

Vanuit de DKD voorziening is er uitwisseling met DUO (inzake studiefinanciering) en wordt gewerkt aan koppeling met de Belastingdienst. Daarnaast zijn er koppelingen met diverse basisregistraties (GBA, BLAU, BRI, RNI). Deze koppelingen zijn van belang in verband met controles. Ook is in de gevoerde gesprekken aangegeven dat men meer gegevens uit lokale bronnen zou willen uitwisselen omdat er op lokaal niveau in de uitvoering veel samenhang is tussen de WMO en de Wet werk en bijstand. Hierop wordt nog nader in gegaan.

VIR

De VIR is in vergelijking tot de andere verkende voorbeelden de enige gegevensvoorziening die intersectoraal is. Organisaties in verschillende sectoren (onderwijs, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, justitie (de Raad voor de kindbescherming)) kunnen via de VIR aansluiten. De samenwerking tussen de professionals in deze sectoren wordt daarmee ondersteund.

ELD

Voor wat betreft het ELD geldt dat dit uitsluitend bedoeld is voor het doorgeven van informatie tussen scholen. Hoewel nuttig gebruik van deze leergegevens bij andere sectoren goed voorstelbaar is, is op basis van de door ons gevoerde gesprekken duidelijk geworden dat men dat in deze sector vooralsnog uitsluit.

4.3 Intersectorale interoperabiliteit: aandacht voor standaardisatie bij regionaal en lokaal ontwikkelende interoperabiliteit

Op landelijk niveau is er nog geen duidelijk gearticuleerde vraag naar structurele interoperabiliteit tussen landelijke sectorale voorzieningen. Het is vooralsnog primair een maatschappelijk en politiek vraagstuk of dergelijke 'bruggen' er wel of niet komen. Uit gesprekken blijkt dat het in ieder geval niet zo is dat knelpunten op het terrein van standaarden tot gevolg hebben dat ontwikkelingen om bruggen te maken tussen sectorale voorzieningen niet worden opgepakt of stagneren. Dit geldt althans op landelijk niveau. Daar is zogezegd intersectorale interoperabiliteit een brug te ver. Dit kan mogelijk verklaard worden door het belang van het privacy aspect en de borging van de doelbinding, maar ook omdat men op landelijk niveau –terecht of onterecht- geen directe voordelen in dergelijke intersectorale structurele uitwisseling ziet, behoudens dat wat via de basisregistraties is geregeld.

Daarentegen zijn er wel specifieke situaties waar zich bottom up, of als een zich via regio's verspreidende olievlek, zich interessante ontwikkelingen van intersectorale interoperabiliteit voordoen. Hieronder worden daarvan twee voorbeelden gegeven.

Verwijsindex risicjongeren (VIR) en Mens Centraal

In verband met risicogroepen jeugd is structurele intersectorale samenwerking noodzakelijk, hetgeen geleid heeft tot regionale 'verwijsindexen' en een landelijke VIR⁵. Hetzelfde geldt voor het initiatief 'Mens Centraal' (zie § 2.5.1). Naar voren is gekomen dat dit situaties zijn waarbij in ieder geval op lokaal en regionaal niveau intersectoraal wordt gewerkt. Deze samenwerking heeft betrekking op relatief kleine groepen burgers die extra aandacht (zorg, maatschappelijke een financiële ondersteuning) nodig hebben, waarbij vaak sprake is van maatwerk en directe betrokkenheid van professionals uit verschillende sectoren. Gelet op de vraagstelling van het Forum Standaardisatie is de vormgeving aan interoperabiliteit op regionaal en lokaal niveau een zeer belangrijk aandachtsgebied. Immers:

- Het betreft een belangrijke maatschappelijke en politieke ontwikkeling die van direct belang is voor burgers;
- De ontwikkeling vindt van onderop plaats; dat is goed om tot innovatie en werkende oplossingen te komen, maar kan ook doorschieten naar inefficiënt weer 'het wiel uitvinden';
- Standaardisatie, niet opgevat als 'allemaal hetzelfde huis', maar wel 'werken met gestandaardiseerde bouwstenen', kan een buitengewoon belangrijke rol spelen bij het versnellen en effectiever bereiken van resultaten in deze samenwerking.

Het is daarbij vooral van belang dat deze initiatieven de betekenis en mogelijkheden van standaardisatie onderkennen en dat dat in de aanpak van de betreffende projecten een specifiek aandachtspunt wordt.

Gemeentelijke klantcontacten

Bij het nader in beeld brengen van lokale initiatieven in relatie tot de geselecteerde sectoren is ook de ontwikkeling op lokaal niveau in meer algemene zin naar voren gekomen. Daarbij is het opmerkelijk dat gemeenten en hun gezamenlijke instellingen zoals de VNG en het recent opgerichte Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) zich bijzonder inspanssen om via gemeentelijke

⁵ Voor de goede orde: deze VIR is ook niet gekoppeld aan andere (sectorale) interoperabiliteits gegevensvoorzieningen.

contactpunten (stadskantoren, gemeentehuis en balies, websites en telefonie) de burgers in hun gemeente zo goed mogelijk te informeren over de diensten van de overheid en de publieke sector⁶. Daarbij behoort ook het streven om meer zaakgericht te gaan werken, volgens min of meer vaste processtappen en digitaal. In veel gevallen heeft men daarbij te maken met dienstverlening van meerdere sectoren die vrijwel allemaal een rol aan gemeenten toekennen bij de uitvoering. Deze ontwikkeling van klantcontact centra (KCC) gericht op integrale dienstverlening gaat de komende jaren verder vorm krijgen (Zie o.a. www.antwoord.nl). De beschikbare informatie laat zien dat er daarbij sprake is van een uiterst relevante ontwikkeling van interoperabiliteit lokaal, maar ook met relaties naar sectoren en sectorale voorzieningen. Het lijkt de moeite waard om hieraan extra aandacht te besteden. Standaardisatie –van bouwstenen- is immers vooral effectief als het om ontwikkelingen gaat waarbij op veel plaatsen (bij voorbeeld bij meer dan 400 gemeenten) initiatieven nodig zijn die wel hetzelfde doel voor ogen hebben, maar ingepast moeten worden in lokale –specifieke- omstandigheden.

⁶ Hierover zijn tussen gemeenten, het Rijk, provincies en waterschappen afspraken gemaakt . Dit betreft het Nationaal uitvoeringsprogramma elektronische overheid, het NUP.

5 Bevindingen, conclusies en aanbevelingen

In deze verkenning is in vogelvlucht het landschap van interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen in kaart gebracht en is in wat meer detail stil gestaan bij een aantal daarvan. In dit hoofdstuk wordt een overzicht geven van de belangrijkste bevindingen en worden de conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

De breedte van het veld, de open vraagstelling en het korte tijdsbestek waarin de verkenning is uitgevoerd reflecteren zich in het voorliggende resultaat. Daarin wordt een niet uitputtend maar wel een representatief beeld gegeven van de belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot interoperabiliteitsgegevensvoorzieningen die zich in eigenlijk alle maatschappelijke sectoren voordoen.

Voor de nader onderzochte voorzieningen waarbij natuurlijke personen onderwerp van samenwerking binnen een sector zijn, zijn aan de hand van de aandachtsgebieden binnen de NORA architectuur, een aantal kenmerken nader belicht. Ook is stil gestaan bij de uitwisseling tussen voorzieningen van verschillende sectoren. Op basis van de gevoerde gesprekken en beschikbare documentatie kunnen conclusies worden geformuleerd, maar deze leiden in veel gevallen tot het advies deze nader te onderzoeken en te onderbouwen. De aanbevelingen betreffen dan ook met name het door of met het uitvoerende veld vergroten van het inzicht in de succesfactoren en belemmeringen om op basis daarvan acties te bepalen die aansluiten op de door het Forum Standaardisatie reeds gedefinieerde actielijnen.

In de volgende paragrafen worden de bevindingen en conclusies geformuleerd; eerst ten aanzien van het totale speelveld en vervolgens inzake de geselecteerde voorzieningen. Afzonderlijk aandacht krijgen succesfactoren en de rol van architectuur bij de totstandkoming van deze voorzieningen. Daarna wordt stil gestaan bij de intersectorale interoperabiliteit en tenslotte worden er in relatie tot de bevindingen en conclusies aanbevelingen gedaan.

5.1 Bevindingen in relatie tot het totale speelveld

- Uit de inventarisatie komt naar voren dat er tientallen initiatieven zijn waarvan sommige nog in de ontwikkelfase maar ook al velen concrete werkende implementaties. Dit geldt voor alle maatschappelijke sectoren.
- Het vormgeven aan interoperabiliteit gebeurt vooral binnen sectoren in het licht van de maatschappelijke functie van die sector. Samenwerking tussen de daarbij behorende organisaties heeft de eerste prioriteit.

- Interoperabiliteit heeft betrekking op dienstverlening en/of op toezicht en handhaving. Het vervult ook een functie in het genereren van beleidsinformatie.
- Het is zinvol onderscheid te maken naar het onderwerp waarop een voorziening betrekking heeft: een persoon, een bedrijf, een gebouw, vee of documenten. Dit heeft namelijk veel consequenties voor specifieke eisen die aan de voorziening worden gesteld: bij personen bijvoorbeeld speelt de privacy een grote rol. Bij ruimtelijke objecten zoals gebouwen kunnen andere gegevensdragers, zoals kaarten een belangrijke rol spelen.
- Basisregistraties die onderdeel uitmaken van het stelsel en waarvan het gebruik overheidsbreed verplicht is, leveren een belangrijke bijdrage aan de interoperabiliteit. Door deze basisregistraties is er (meer) eenduidigheid over de persoon of het object waarop de activiteiten betrekking hebben. De basisregistraties zijn echter nog niet allemaal operationeel en de onderlinge samenhang (het stelsel) verdient meer aandacht.
- Het in kaart brengen van al deze initiatieven is nog niet eerder opgepakt. De kans is daarmee groot dat er op verschillende plaatsen het wiel wordt uitgevonden. Immers voor veel aspecten bij deze ontwikkeling geldt dat er dezelfde principes aan ten grondslag liggen.

5.2 Bevindingen in relatie tot voorzieningen met betrekking tot personen

- Voor voorzieningen met betrekking tot personen geldt dat deze maatschappelijk en politiek veel aandacht krijgen en vooral vanwege de privacy aspecten. Doelbinding staat centraal. Gegevens worden alleen beschikbaar gesteld voor hergebruik als dit een expliciet en geaccepteerd doel betreft.
- Bij alle voorzieningen zijn regelingen uitgewerkt en faciliteiten ontwikkeld in verband met het recht op verificatie, toestemming voor hergebruik en correctie door de betrokken persoon. Dit is echter per sector/voorziening op een eigen manier ingevuld zodat de burger hier telkens opnieuw zijn weg in moet vinden.
- De gebruikte naamgeving voor deze voorzieningen (elektronisch of digitaal dossier, verwijsindex, register, registratie) is niet consistent en roept in het dagelijks spraakgebruik ook associaties op die de zorgvuldigheid van de opzet, waarbij veel aandacht wordt gegeven aan de bescherming van de persoonsgegevens, geen recht doet.

5.3 Succesfactoren

Het uitwerken en implementeren van samenwerking tussen organisaties is complex. Zeker als het om landelijke initiatieven gaat vergt het een grote inspanning. Hieronder zijn enkele aspecten belicht.

- Het al dan niet slagen van initiatieven om de interoperabiliteit te verbeteren is op de eerste plaats afhankelijk van maatschappelijke en politieke uitspraken over de (on)gewenstheid ervan en de

vertaling daarvan in wetgeving die duidelijke kaders stelt en in de bereidheid tot het doen van de benodigde investeringen. Initiatieven op landelijke schaal waarbij niet aan deze eis wordt voldaan komen niet van de grond.

- Samenhangend met het vorige punt is het belang van een goede veranderkundige aanpak, waarbij de belangen van alle partijen tot hun recht komen en er veel aandacht is voor draagvlak. Hierbij dient ook veel aandacht gegeven te worden aan het zichtbaar maken van de meerwaarde van interoperabiliteit voor alle betrokkenen, zonder dat men bevreesd hoeft te zijn voor ongecontroleerd of oneigenlijk gegevensgebruik.
- Wetgeving is een belangrijke regulerende factor. Wetgeving –indien niet goed uitgewerkt- kan daarbij een hindernis zijn en belemmerend werken. Anderzijds kan door het verankeren in wetgeving van –goed doordachte- afspraken en standaarden een brede landelijke implementatie worden bewerkstelligd die ook voldoende stabiliteit kent.

5.4 Architectuur en standaarden

Meer en meer worden voorstellen voor en ontwerpen van interoperabiliteits gegevensvoorzieningen gemaakt op basis van architectuur. Architectuur is als methodiek voor het inzichtelijk maken van complexe verbanden al van veel waarde. Architectuur kan echter ook meer richtinggevend zijn en als framework dienen voor alle te maken afspraken en standaarden.

In deze verkenning is het volgende beeld naar voren gekomen:

- De NORA en daarvan afgeleide deelarchitecturen vormen bij de ontwikkeling van IOG's een referentiekader, maar vooral om inzicht te geven in de samenhang van verschillende services. De wijze waarop de NORA daarbij wordt gepositioneerd en geïnterpreteerd loopt echter nogal uiteen. Het voordeel van de 'eenheid van taal' die ontstaat door dezelfde basis te gebruiken, gaat daarmee weer gedeeltelijk teloor;
- De NORA wordt nog niet gezien als een verplichtend referentiekader op grond waarvan ontwerpbeslissingen worden genomen. Standaarden zoals die worden toegepast zijn ook niet ontleend aan de NORA;
- Er is geen uniformiteit in de wijze waarop de afspraken in verband met de interoperabiliteit op de verschillende architectuurlagen zijn vastgelegd. De bij enkele voorzieningen toegepaste Nederlandse Technische Afspraak (NTA) van het NEN is daarop een uitzondering.

5.5 Bevindingen inzake interoperabiliteit tussen sectoren

Voor wat betreft specifieke afspraken en voorzieningen ten behoeve van structurele samenwerking tussen sectoren is het beeld als volgt:

- Interoperabiliteit tussen sectoren waarbij bestaande sectorale voorzieningen worden gekoppeld komt (nog) niet voor, behalve dat wat via basisregistraties is geregeld. Dit is op de eerste plaats een maatschappelijk en politiek vraagstuk. Het belang van doelbinding en privacy speelt hierbij een rol.
- Voor een specifieke risicogroep van jeugdigen zijn specifieke interoperabiliteitsvoorzieningen ten behoeve van organisaties uit verschillende sectoren gerealiseerd. Deze zijn deels landelijk deels regionaal.
- Voor wat betreft samenwerking tussen sectoren en het maken van koppelingen gaat het vaak om de dienst- en zorgverlening aan specifieke groepen zoals de groepen die gebruik maken van de WMO en van regelingen binnen de sector werk & inkomen. Vaak worden deze regelingen op lokaal (gemeentelijk) niveau uitgevoerd. De eerste initiatieven komen dan ook daar tot stand.
- Gemeenten spannen zich in om op zo eenduidig mogelijke wijze via internet, balie of telefoon toegang te bieden tot tenminste alle dienstverlening waarbij zij betrokken zijn. Ook al is deze sectoraal gebonden. Hiertoe wordt aan de hand van het concept 'Antwoord' of een daarmee vergelijkbaar concept invulling gegeven aan (multichannel) klantcontactcentra. De informatievoorziening ten behoeve van deze centra moet afgestemd worden op de sectoraal opgezette voorzieningen. Hierover bestaat veel onduidelijkheid.

5.6 Conclusies en aanbevelingen

De verkenning heeft een aantal inzichten over interoperabiliteit en standaardisatie opgeleverd die deels een bevestiging van door het Forum Standaardisatie reeds geadresseerde actiepunten zijn, maar voegt ook nieuwe inzichten toe.

Deze inzichten leiden tot conclusies en aanbevelingen ten aanzien van zes punten. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat deze zijn gebaseerd op de nadere analyse van acht voorzieningen die betrekking hebben op natuurlijke personen; of zij ook gelden voor voorzieningen waarbij bedrijven, (ruimtelijke) objecten of andere zaken onderwerp van samenwerking zijn, is niet nader onderzocht.

De punten waarop de conclusies en aanbevelingen betrekking hebben zijn de volgende:

1. Naamgeving voorzieningen
2. Wetgeving
3. Standaardisatie van 'aansluitvoorwaarden'
4. Identiteitsvaststelling en uitoefening van rechten door burgers
5. Betere toegang tot semantische standaarden
6. Ontwikkeling en toepassing standaarden in de lokale praktijk

1. Er zijn verschillende configuraties van ICT services die interoperabiliteit mogelijk maken. De keuze wordt bepaald door de verscheidenheid van de deelnemende organisaties en de privacy gevoeligheid van de gegevens. De term e-dossier als naam voor al deze oplossingen roept de verkeerde ('big brother') associatie op en doet geen recht aan de aandacht die juist aan privacy wordt geschonken.

Aanbeveling 1

Vermijdt de term e-dossier als algemene naam voor deze voorzieningen en hanteer een meer neutrale term, bij voorbeeld: interoperabiliteitsgegevensvoorziening.

2. Wetgeving speelt een belangrijke rol bij landelijke (of 'macro') ontwikkelingen van interoperabiliteit. Wetgeving kan ook standaarden betreffen. De wijze waarop bij het opstellen van wetten hieraan invulling wordt gegeven loopt zeer uiteen. In de praktijk wordt wetgeving als verhelderend en normerend, maar soms ook als belemmerend ervaren

Aanbeveling 2:

Doe in aanvulling op het onderzoek Wettelijk kader e-overheid, nader onderzoek naar de wijze waarop in wetgeving interoperabiliteit aan de orde wordt gesteld en formuleer aanbevelingen voor verbetering. Geef daarbij met name aandacht aan een zo uniform mogelijke wijze van regulering en beschrijving van standaarden.

3. Het aangaan van een structureel samenwerkingsverband en het uitwisselen van gegevens valt of staat met vertrouwen en de waarborgen die in dat verband gegeven worden. Goede, heldere 'aansluitvoorwaarden' waaraan een deelnemer moet voldoen zijn dan ook essentieel voor succesvolle samenwerkingsverbanden. Hieraan wordt nu nog per sector zelf invulling gegeven. Zeker indien organisaties met meerdere sectoren te maken hebben is dit complex en belemmerend.

Aanbeveling 3

Inventariseer en toets de werkwijze en organisatorische 'aansluitvoorwaarden' die momenteel gebruikt worden en gebruik dit als basis om tot een meer uniforme opzet en eventueel een standaard te komen.

4. Burgers hebben –soms in verschillende rollen– met sectorale dienstverlening te maken. In alle gevallen speelt een rol dat de identiteit moet worden vastgesteld en de authenticatie en autorisatie moet worden geregeld. Vanwege de Wet bescherming persoonsgegevens wordt binnen elke sector ook invulling gegeven aan het inzage- en verificatierecht, de toestemming voor gegevensgebruik en het correctierecht. Deze gescheiden aanpak leidt tot de situatie dat de burger telkens moet ontdekken hoe een en ander is geregeld en daarbij gebruik moet maken van verschillend opgezette ICT hulpmiddelen.

Aanbeveling 4

Onderstreep de noodzaak van klantgerichtheid en zorgvuldigheid in het omgaan met persoonsgegevens door een ontwikkeling van een gestandaardiseerde werkwijze voor wat betreft de identiteitsbepaling, de authenticatie en autorisaties en de uitoefening van rechten door de burger in verband met de opgeslagen gegevens.

5. Semantische standaarden zijn van fundamenteel belang voor interoperabiliteit. De ontwikkeling, documentatie en vastlegging wordt momenteel sectoraal ingevuld bij voorbeeld met eigen gegevenswoordenboeken, modellen en repositories. Dit kan belemmerend zijn voor interoperabiliteit tussen sectoren en voor onderlinge kennisdeling bij de ontwikkeling van voorzieningen.

Aanbeveling 5

Breng in kaart op welke wijze sectoren semantische standaarden ontwikkelen, documenteren, vastleggen en beheren, inventariseer ook ervaringen in het bedrijfsleven. Werk op basis daarvan uit op welke onderdelen het ontwikkelen van standaarden voor deze processen, methodieken en 'tools' van belang en haalbaar kan zijn. Wees daarbij praktisch, houd rekening met de organisatorische context en definieer een groeipad⁷.

6. Dienst- en zorgverlening waar de overheid een belangrijke rol in speelt wordt vaak op lokaal niveau georganiseerd rekening houdend met lokale omstandigheden. Uitvoerders van verschillende sectorale organisaties en gemeenten moeten daar –ieder met hun eigen gegevens- tot een onderlinge afstemming over de aanpak komen en acties ondernemen. Het meer kunnen delen van gegevens is juist hier van groot belang. Interoperabiliteit en standaarden spelen daarbij een belangrijke rol.

Aanbeveling 6

Breng in kaart hoe het ontwikkelen van en werken met standaarden in de lokale praktijk wordt ingevuld, welke belemmeringen men ervaart en hoe door een goede (landelijke) standaardisatieaanpak regionale en lokale ontwikkelingen kunnen worden gefaciliteerd.

⁷ Een voorbeeld van een praktische uitwerking is de Stelselcatalogus zoals die voor de basisregistraties is uitgewerkt. Zie <https://catalogus.stelselcatalogus.nl>

6 Bijlagen

Bijlage A:

A.1 Geïnterviewden

Onderstaand is de lijst met geïnterviewden per dossier opgenomen.

Voorziening	Geïnterviewden en organisatie
VIR	Patrick Wolf, ICTU Programma VIR Mike Dell, ICTU Programma VIR Gregor Neggers, Programmaministerie voor Jeugd en Gezin Jeroen Speekenbrink, InterAccess Anouk Gommans, Multisignaal Menno Gresnigt, Zicht op Ieder Kind Fred Ruizenaar, Zicht op Ieder Kind Jasper van Sluis, MOgroep Jeugdzorg Esther van Bostelen, Capgemini Consulting
DKD	Bert Uffen, BKWI Eduard Renger, BKWI Arthur van der Krabbe, BKWI Ronald de Zwart, (voorheen Divosa CP-ICT) KING Ingrid Hoogstrate, KING Jan van den Oever, Capgemini
ELD	Chantal Langejans, Min OCW Mariska Swinkels, Min OCW Jan Tonneman, CINOP Timo Kos, Capgemini Consulting

A.2 Literatuurlijst en bronvermelding

Voor het onderzoek is de onderstaande literatuur en zijn de volgende bronnen geraadpleegd.

A.2.1 Literatuurlijst

Kenniscentrum eOverheid, *Nederlandse Overheidsreferentie Architectuur, v2.0, Samenhang en samenwerking binnen de elektronische overheid*, Den Haag, 25 april 2007

Het Expertise Centrum, Guus van den Berg, Theo Hooghiemstra, Olf Kinkhorst, Joop van Lunteren, Bas van Luxemburg, Arjan van Venrooy, Janneke Vosse, *Langs elkaar heen – Over geïntegreerde dienstverlening in het publieke domein*, Den Haag: SDU uitgevers, januari 2009

Bureau Forum Standaardisatie, Samenstellers: Sander Zwienink en Pieter Wisse, *Eerlijk zullen we alles delen, Verkenning naar Interoperabiliteit*, Den Haag, 2009

A.2.2 Geraadpleegde bronnen en websites per dossier

Naam e-dossier	Afkorting e-dossier	Bron
Elektronisch Patiënten dossier	EPD	http://www.nictiz.nl/
Elektronisch Leer Dossier	ELD	http://www.lerendoorgeven.nl/eld/default.aspx
Digitaal Kind Dossier	EKD	http://www.samenwerkenvoordejeugd.nl/
Strafrechtsketendatabank	SKDB	Expertinterviews t.b.v. het onderzoek
Amazone	Amazone	http://www.websitevoordepolitie.nl/archief/big-brother-is-watching-you%3B-succesvolle-afronding-amazone-369.html
Clint Volgstelsysteem jeugdcriminaliteit	CVS-JC	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/vragen-en-antwoorden/wat-is-jeugdcriminaliteit.html
Justitieel Casus Overleg	JCO-Support	http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2008/06/09/jco-support-genomineerd-voor-publieke-veiligheidsaward-2008.html
ICT - Ketendossier Veelplegers ("Viadesk")	Viadesk	http://www.viadesk.nl/klanten/referenties/justitie.html
PersonenIndex	PIX	www.om.nl/publish/pages/.../Opportuin_2008_nr2

Naam e-dossier	Afkorting e-dossier	Bron
		_web.pdf
JustID	JustID	http://www.justid.nl/organisatie/doel/index.aspx
Verwijsindex Personen	VIP	http://govinfo.nl/tag/verwijsindex-personen/
Justitieel Documentatiesysteem	JDS	http://www.justid.nl/index/index.aspx
Centraal Digitaal Depot	CDD	http://www.justid.nl/ebv/ ; http://www.justid.nl/cdd/index.aspx
eDossier eerste kamer	eDossier	http://www.eerstekamer.nl/eu/begrip/edossier
Elektronisch Onderneming Dossier	EOD	www.sggv.nl
Suwinet	SuwiNet	http://www.bkwi.nl/suwinet/
Werkplaats Naleving	Werkplaats Naleving	http://www.bkwi.nl/prestatiemeting/werkplaats_naleving/
Routerings Instituut Nationale Informatie Stroom	RINIS	http://www.rinis.nl/nl/home.html
Elektronisch Zorg Dossier Amsterdam	EZDA	http://www.ezda.nl/
Perinataal Webbased Dossier	PWD	http://www.automatiseringgids.nl/markt-monitor/nederland/2010/25/elektronisch-dossier-moet-babysterfte-terugdringen.aspx
Elektronisch Clienten Dossier	ECD	www.zorgvoorbeter.nl/.../VGN_ECD_Programma_van_Eisen_versie_1_0.pdf
Elektronisch Dossier Kinderfysiotherapie	EDK	www.beasy.nl/.../onderzoek%20naar%20Elektronisch%20Dossier%20Kinderfysiotherapie.p...
Obstetrisch Registratie Feedback en Uitwisselingssysteem	Orfeus	http://www.orfeus.nl/
Elektronisch Medicatie Dossier	EMD	http://www.nederlandbreedbandland.nl/uploaded/FILES/project_EMD.pdf
Keten Informatie Systeem Sierteelt Transport	Kissit	http://www.kissit.nl/
AGB register Algemeen GegevensBeheer	AGB-register	http://www.vektis.nl/

Naam e-dossier	Afkorting e-dossier	Bron
zorgverleners		
UZOVI-register Unieke ZorgVerzekeraars Identificatie	UZOVI register	http://www.vektis.nl/
AZR AWBZ brede zorgregistratie	AZR	https://www.zorgregistratie.nl/web/zorgregistratie/over-azr
Zicht op ieder kind	Zicht op ieder kind	Expertinterviews t.b.v. het onderzoek
Ruimtelijke Ordening online	RO online	www.ruimtelijkeplannen.nl
KLIC online (Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten)	KLIC online (WION)	http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondergrondse-kabels-en-leidingen/elektronische-uitwisseling-van-gegevens
Educatieve contentketen	ECK	http://contentketen.kennisnet.nl/
EDUrep	EDUrep	http://edurep.kennisnet.nl/watishedurep
Learning Objects REpository network (LOREnet)	LOREnet	http://www.lorenet.nl/
Digital Academic Repositories (DARE)	DAREnet	http://nl.wikipedia.org/wiki/Digital_Academic_Repository
Verwijsindex Risicjongeren	VIR	http://www.samenwerkenvoordejeugd.nl/nl/Home/Projecten_ZAT/Onderwerpen-Verwijsindex.html
Vroegtijdig School Verlaten portaal	VSV	http://www.voortijdschoolverlaten.nl/vervolg3.php?h_id=10000&s_id=10000&v_id=75&titel=1_loket_voor_verzuim_en_VSV
Basisregister Onderwijs		http://overheidsloket.overheid.nl/index.php?p=product&product_id=1593
E-portfolio		http://e-portfolio.kennisnet.nl/
Studielink (ELD)		https://app.studielink.nl/vchfos/welcome.jsp
Europass		http://www.europass.nl/nl/default.asp
Welstand transparent		http://www.routeplannere-overheid.nl/index.php?objectID=678
Wet kenbaarheid publieke beperkingen	WKPB	http://www.kadaster.nl/wkpb/
Digitaal KlantDossier	DKD	http://www.bkwi.nl/
Digitaal dossier	DiDO	

Naam e-dossier	Afkorting e-dossier	Bron
Gemeenschappelijke inspectieruimte	GIR	http://www.inspectieloket.nl/vernieuwing_toezicht/programma_einspecties/gegevensuitwisseling/
Inspectieview bedrijven		http://www.vernieuwingrijksdienst.nl/actueel/nieuwsberichten/nieuws/nieuws-juli-2010/uitrol-inspectieview ; http://www.inspectieloket.nl/vernieuwing%5Ftoezicht/programma%5Feinspecties/gegevensuitwisseling/inspectieview%5Fbedrijven/
Basisvoorziening handhaving	BVH	http://www.computable.nl/artikel/ict_topics/ecm/2994678/1277020/nieuw-computersysteem-politie-werkt-niet-goed.html
Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	CROHO	http://www.ib-groep.nl/zakelijk/HO/CROHO/Inleiding_CROHO.asp
Diploma register		http://www.cbpweb.nl/Pages/adv_z2010-00318.aspx
Centraal register kort beroepsonderwijs	RKBO	http://www.amesfoort.com/onderwijsvrijstelling-rkbo-site-geopend/
Register aanbieders erkenning verworven competenties	EVC register	http://www.kenniscentrumevc.nl/zoeken-in-het-evc-register
Lerarenregister		http://www.lerarenweb.nl/lerarenweb-lerarenregister.html
CLIENT Export systeem	CLIENT	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,3783799&_dad=portal&_schema=PORTAL
Elektronisch Milieu Jaarverslag	e-MVJ	http://www.fo-industrie.nl/emjv ; http://www.vrom.nl/pagina.html?id=9899 ; http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,1971801&_dad=portal&_schema=PORTAL
I&R systeem LNV	I&R	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,1780613&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_document_id=288602&p_node_id=8984312&p_mode=
GIDEON (Basisvoorziening geo-informatie Nederland)	GIDEON	http://www.nl-prov.eu/nl-prov/news.nsf/_/2EA375937C9F96D8C1257627004C9E6B

Naam e-dossier	Afkorting e-dossier	Bron
Omgevingsloket Online	OLO	http://www.ipo.nl/20-Omgevingsloket_Online_komt_eraan_doe_ketensimulatie.html?article=8690&dossier=9
Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem	IRIS	http://www.hetwaterschapshuis.nl/projecten/iris_1_0
Legis	Legis	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/09/14/brochure-legis-samen-werken-aan-betere-wetgeving.html
TenderNed	TenderNed	http://www.tenderned.nl/
Handelsregister online	Handelsregister online	http://www.kvk.nl/ ; http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid/digitale-diensten-voor-ondernemers
Berichtenbox	Berichtenbox	http://www.antwoordvoorbedrijven.nl/berichtenbox/home
online Asbestvolgsysteem	Asbestvolgsysteem	http://www.sggv.nl/asbestverwijdering.aspx
E-logboek visserij	ERS	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,3655799&_dad=portal&_schema=PORTAL

A.3 Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AGB	Algemeen Gegevensbeheer Zorgverleners
AMK	Advies en Meldpunten Kindermishandeling
AORTA	AORTA is het geheel van standaarden, afspraken en landelijke infrastructurele voorzieningen dat deze elektronische informatie-uitwisseling in de zorg mogelijk maakt.
APK	Algemene Periodieke Keuring
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZR	AWBZ brede zorgregistratie
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIG	Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
BKWI	Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen
BLAU	Basisregistratie Lonen, Arbeids- en Uitkeringsverhoudingen
BRI	Basisregistraties Inkomens
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basis Registratie Ondergrond
BRON	Basisregister Onderwijs
BRT	Basis Registratie Topografie
BRV	Basisregistratie Voertuigen
BSN	Burger Service Nummer
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CIBG	Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
CRIB	Centraal Registratie- en Informatie Bureau
CVZ	College voor Zorgverzekeringen
DD JGZ	Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg
DINO	Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DKD	Digitaal Klant Dossier

Afkorting	Betekenis
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECS	Export Control System
EDUrep	haalt metadata over (digitaal) leermateriaal op uit de collecties van verschillende aanbieders.
ELD	Elektronisch Leer Dossier
EPD	Elektronisch Patiënten Dossier
EVC	Erkenning Verworven Competenties
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBKN	Gemeentelijke Basis Kaart Nederland
GEMMA	GEmeentelijke Model Architectuur
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
HO	Hoger Onderwijs
IA	Informatiearchitectuur
ICT	Informatie Communicatie Technologie
IJ	Informatiesysteem Jeugdzorg
IM JK	Informatiemanagement in de jeugdzorgketens
IND	Immigratie en Naturalisatie Dienst
IOG	Interoperabiliteits Gegevensvoorzieningen
ISLV	logboekapplicatie waarin calamiteiten op het spoor worden geregistreerd en ze doorgeeft aan betrokkenen
ISO	International Organization for Standardization
IT	Informatie Technologie
JDS	Justitieel documentatie systeem
KCC	Klant Contact Centra
KING	Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten
KIIC-online	Kabels en Leidingen Informatiecentrum
LOREnet	Learning Objects REpository Network
LSP	Landelijk Schakelpunt
MARIJ	Model Architectuur Rijksdienst
Ministerie SZW	Ministerie Sociale Zekerheid en Werk
Ministerie VROM	Ministerie Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
Ministerie VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
MKZ	Mond- en Klauwzeer
NCTS	New Computerized Transit System
NEN	NEderlandse Norm

Afkorting	Betekenis
NHR	Nieuwe Handelsregister
Nictiz	Nederlands ICT Instituut in de Zorg
NORA	Nederlandse Overheids Referentie Architectuur
NTA	Nederlands Technische Afspraak
NUP	Nationaal Uitvoerings programma dienstverleningen en e-overheid
PETRA	Provinciale Referentie Architectuur
RDW	Rijksdienst voor Wegverkeer
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
RNI	Register Niet Ingezetenen
RO-online	Ruimtelijke Ordening Online
SKDB	Strafrecht Keten Data Bank
SOAP	Simple Object Access Protocol
SUWI	Structuur Uitvoering Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
TA	Technische architectuur
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
UZI	Unieke Zorgverlener Identificatie Register
UZOVI	Unieke Zorgverzekeraarsidentificatie
VIR	Verwijsindex Risicjongeren
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VSV	Vroegtijdig Schoolverlaten
vtsPN	Voorziening tot samenwerking Politie Nederland
WBP	Wet Bescherming Persoonsgegevens
WEU	Wet Eenmalige Uitvraag gegevens
WILMA	Waterschaps Informatie en Logisch Model Architectuur
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet waardering Onroerende Zaken
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
XML	EXtensible Markup Language

Bijlage B: Overzicht voorzieningen

Nr ⁸ .	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
48	Digitaal dossier	DiDO	Anders	Objecten	Dossier	http://www.inspectieloket.nl/Images/Factsheet%20Digitaal%20Dossier_tcm296-260041.pdf
49	Gemeenschappelijke inspectieruimte		Anders	Objecten	Dossier	http://www.inspectieloket.nl/vernieuwing_toezicht/programma_einspecties/nieuws/
67	Online Asbestvolgsysteem	Asbestvolgsysteem	Anders	Overig	Dossier	http://www.sggv.nl/asbestverwijdering.aspx
13	Centraal Digitaal Depot	CDD	Justitie - Strafrecht	Overig	Dossier	http://www.justid.nl/ebv/; http://www.justid.nl/cdd/index.aspx
6	Cliënt Volgstelsysteem jeugdcriminaliteit	CVS-JC	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/vragen-en-antwoorden/wat-is-jeugdcriminaliteit.html
8	ICT - Ketendossier Veelplegers ("Viadesk")	Viadesk	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.viadesk.nl/klanten/referenties/justitie.html
10	Justitieel documentatie systeem (+SKDB)	JustID	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.justid.nl/organisatie/doel/index.aspx

⁸ Nr. Dit nummer is uitsluitend ten behoeve van dit onderzoek gebruikt.

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
7	Justitieel Casus Overleg	JCO-Support	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2008/06/09/jco-support-genomineerd-voor-publieke-veiligheidsaward-2008.html
12	Justitieel Documentatiesysteem	JDS	Justitie - Strafrecht	Niet natuurlijke personen	Dossier	http://www.justid.nl/index/index.aspx
9	PersonenIndex	PIX	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	www.om.nl/publish/pages/.../Opportuun_2008_nr2_web.pdf
4	Strafrechtsketendatabank	SKDB	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Dossier	http://justid.nl
11	Verwijsindex Personen	VIP	Justitie - Strafrecht	Natuurlijke personen	Verwijsindex	http://govinfo.nl/tag/verwijsindex-personen/
57	CLIENT Export systeem	CLIENT	Natuur, Landschap en Landbouw	Dieren	Dossier	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,3783799&_dad=portal&_schema=PORTAL
68	E-logboek visserij	ERS	Natuur, Landschap en Landbouw	Dieren	Dossier	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,3655799&_dad=portal&_schema=PORTAL
59	I&R systeem LNV	I&R	Natuur, Landschap en Landbouw	Dieren	Dossier	http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,1780613&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_document_id=288602&p_node_id=8984312

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
						&p_mode=
28	Keten Informatie Systeem Sierteelt Transport	Kissit	Natuur, Landschap en Landbouw	Overig	Dossier	http://www.kissit.nl/
34	KLIC online (Wet Informatieuitwisseling Ondergrondse Netten)	KLIC online (WION)	Omgeving - Infrastructuur	Objecten	Dossier	http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondergrondse-kabels-en-leidingen/elektronische-uitwisseling-van-gegevens
58	Elektronisch Milieu Jaarverslag	e-MVJ	Omgeving - Milieu	Overig	Dossier	http://www.fo-industrie.nl/emjv ; http://www.vrom.nl/pagina.html?id=9899 ; http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=122,1971801&_dad=portal&_schema=PORTAL
33	Ruimtelijke Ordening on line	RO on line	Omgeving - Ruimtelijke ordening	Objecten	Dossier	www.ruimtelijkeplannen.nl
45	Welstand transparent		Omgeving - Ruimtelijke ordening	Objecten	Dossier	http://www.routeplannere-overheid.nl/index.php?objectID=678
46	Wet kenbaarheid publieke beperkingen	WKPB	Omgeving - Ruimtelijke ordening	Objecten	Dossier	http://www.kadaster.nl/wkpb/
41	Basisregister Onderwijs	BRON	Onderwijs en	Natuurlijke	Register	http://overheidsloket.overheid.nl/index.php?p=

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
			Onderzoek	personen		product&product_id=1593
54	Centraal register kort beroepsonderwijs	RKBO	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Register	http://www.amesfoort.com/onderwijsvrijstelling-rkbo-site-geopend/
38	Digital Academic Repositories (DARE)	DAREnet	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Dossier	http://nl.wikipedia.org/wiki/Digital_Academic_Repository
53	Diploma register		Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Register	http://www.cbpweb.nl/Pages/adv_z2010-00318.aspx
42	E-portfolio	E-portfolio	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Dossier	http://e-portfolio.kennisnet.nl/
35	Educatieve contentketen	ECK	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Dossier	http://contentketen.kennisnet.nl/
36	EDUrep	EDUrep	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Dossier	http://edurep.kennisnet.nl/watishedurep
2	Elektronisch Leer Dossier	ELD	Onderwijs en Onderzoek	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.eldvo.nl/cms/design/index.php
44	Europass		Onderwijs en Onderzoek	Niet natuurlijke personen	Dossier	http://www.europass.nl/nl/default.asp
52	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs	CROHO	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Register	http://www.ib-groep.nl/zakelijk/HO/CROHO/Inleiding_CROHO.a

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
						sp
37	Learning Objects REpository network (LOREnet)	LOREnet	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Dossier	http://www.lorenet.nl/
56	Lerarenregister		Onderwijs en Onderzoek	Natuurlijke personen	Register	http://www.lerarenweb.nl/lerarenweb-lerarenregister.html
55	Register aanbieders erkenning verworven competenties	EVC register	Onderwijs en Onderzoek	Objecten	Register	http://www.kenniscentrumevc.nl/zoeken-in-het-ecv-register
43	Studielink (ELD)	ELD	Onderwijs en Onderzoek	Natuurlijke personen	Dossier	https://app.studielink.nl/vchfos/welcome.jsp
40	Vroegtijdig School Verlaten portaal	VSV	Onderwijs en Onderzoek	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.voortijdigschoolverlaten.nl/vervolg3.php?h_id=10000&s_id=10000&v_id=75&titel=1_loket_voor_verzuim_en_VSV
66	Berichtenbox	Berichtenbox	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Overig	Dossier	http://www.antwoordvoorbedrijven.nl/berichtenbox/home
16	eDossier eerste kamer	eDossier	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Overig	Dossier	http://www.eerstekamer.nl/eu/begrip/edossier
17	Elektronisch Onderneming Dossier	EOD	Openbaar bestuur -	Overig	Dossier	www.sggv.nl

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
			Algemene dienstverlening			
60	GIDEON (Basisvoorziening geo-informatie Nederland)	GIDEON	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Objecten	Dossier	http://www.nl-prov.eu/nl-prov/news.nsf/_/2EA375937C9F96D8C1257627004C9E6B
62	Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem	IRIS	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Objecten	Dossier	http://www.hetwaterschapshuis.nl/projecten/iris_1_0
63	Legis	Legis	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Overig	Dossier	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/09/14/brochure-legis-samen-werken-aan-betere-wetgeving.html
61	Omgevingsloket Online	OLO	Openbaar bestuur - Algemene dienstverlening	Objecten	Dossier	http://www.ipo.nl/20-Omgevingsloket_Online_komt_eraan_doe_ketensimulatie.html?article=8690&dossier=9
65	Handelsregister online	Handelsregister online	Openbaar bestuur - Anders	Overig	Dossier	http://www.kvk.nl/ ; http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid/digitale-diensten-voor-ondernemers
50	Inspectieview bedrijven		Openbaar bestuur - Anders	Niet natuurlijke	Dossier	http://www.vernieuwingrijksdienst.nl/actueel/nieuwsberichten/nieuws/nieuws-juli-2010/uitrol-

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
				personen		inspectieview ; http://www.inspectieloket.nl/vernieuwing%5Ftoezicht/programma%5Finspecties/gegevensuitwisseling/inspectieview%5Fbedrijven/
64	TenderNed	TenderNed	Openbaar bestuur - Anders	Overig	Dossier	http://www.tenderned.nl/
51	Basisvoorziening handhaving	BVH	Openbare orde en Veiligheid - Anders	Niet natuurlijke personen	Dossier	http://www.computable.nl/artikel/ict_topics/ecm/2994678/1277020/nieuw-computersysteem-politie-werkt-niet-goed.html
71	APK Webdirect	APK webdirect	Verkeer en Vervoer	Objecten	Dossier	http://www.rdw.nl/nl/digitale_diensten/voor_zakelijke_klanten/online_apk_afmelden/
70	ISVL	ISVL	Verkeer en Vervoer	Overig	Dossier	http://www.prorail.nl/ZAKENPARTNERS/SERVICE/DESKINFRAINFORMATIE/APPLICATIES/Pages/ISVL.aspx
69	Nederlands Burger Luchtvaart Register	Luchtvaart register	Verkeer en Vervoer	Overig	Register	http://www.ivw.nl/onderwerpen/luchtvaart/luchtvaartuig/luchtvaartregister/
3	Digitaal Kind Dossier	DKD	Welzijn, Cultuur en overige Zorg - Jeugd en Gezin	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.samenwerkenvoordejeugd.nl/
39	Verwijsindex Risicjongeren	VIR	Welzijn, Cultuur en	Natuurlijke	Dossier	http://www.samenwerkenvoordejeugd.nl/nl/Ho

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
			overige Zorg - Jeugd en Gezin	personen		me/Projecten_ZAT/Onderwerpen-Verwijsindex.html
32	Zicht op ieder kind	Zicht op ieder kind	Welzijn, Cultuur en overige Zorg - Jeugd en Gezin	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.informatie-delen.nl/
31	AZR AWBZ brede zorgregistratie	AZR	Welzijn, Cultuur en overige Zorg - Maatschappelijke ondersteuning	Natuurlijke personen	Dossier	https://www.zorgregistratie.nl/web/zorgregistratie/over-azr
47	Digitaal KlantDossier	DKD	Werk & Inkomen	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.dkd.nl/
21	Routerings Instituut Nationale Informatie Stroom	RINIS	Werk & Inkomen	Natuurlijke personen	Infrastructuur	http://www.rinis.nl/nl/home.html
19	Suwinet	SuwiNet	Werk & Inkomen	Natuurlijke personen	Infrastructuur	http://www.bkwi.nl/suwinet/
20	Werkplaats Naleving	Werkplaats Naleving	Werk & Inkomen	Overig	Dossier	http://www.bkwi.nl/prestatiemeting/werkplaats_naleving/
29	AGB register Algemeen GegevensBeheer zorgverleners	AGB-register	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Niet natuurlijke personen	Register	http://www.vektis.nl/

Nr8.	Naam	Afgekorte naam	Sector	Onderwerp	Aard	Bron
24	Elektronisch Cliënten Dossier	ECD	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Natuurlijke personen	Dossier	www.zorgvoorbeter.nl/.../VGN_ECD_Programma_van_Eisen_versie_1_0. pdf
25	Elektronisch Dossier Kinderfysiotherapie	EDK	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Natuurlijke personen	Dossier	www.beasy.nl/.../onderzoek%20naar%20Elektronisch%20Dossier%20Kinderfysiotherapie.p...
27	Elektronisch Medicatie Dossier	EMD	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.nederlandbreedbandland.nl/uploaded/FILES/project_EMD.pdf
1	Elektronisch Patiënten dossier	EPD	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/elektronisch-patientendossier; http://www.infoepd.nl/
22	Elektronisch Zorg Dossier Amsterdam	EZDA	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Niet natuurlijke personen	Dossier	http://www.ezda.nl/
26	Obstetrisch Registratie Feedback en Uitwisselingssysteem	Orfeus	Zorg - Curatieve Langdurige zorg	Natuurlijke personen	Dossier	http://www.orfeus.nl/
23	Perinataal Webbased Dossier	PWD	Zorg - Publieke gezondheidszorg	Niet natuurlijke personen	Dossier	http://www.automatiseringgids.nl/markt-monitor/nederland/2010/25/elektronisch-dossier-moet-babysterfte-terugdringen.aspx
30	UZOVI-register Unieke ZorgVerzekeraars Identificatie	UZOVI register	Zorg - Zorgverzekering	Niet natuurlijke personen	Register	http://www.vektis.nl/

